

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

USAID PROJEKAT „DIASPORA INVEST“

DOMOVINA, VAŠA NAREDNA POSLOVNA DESTINACIJA

PRIČA O DOPRINOSU
BOSANSKOHERCEGOVAČKE DIJASPORE
EKONOMSKOM RAZVOJU BOSNE I HERCEGOVINE

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Uspješne priče (uključujući i pripadajuće fotografije) o investicijama iz bosanskohercegovačke dijaspore realizirane su zahvaljujući saradnji USAID Projekta „Diaspora Invest“ sa brojnim partnerskim medijima, novinarima i novinskim agencijama širom Bosne i Hercegovine. Svi tekstovi su slobodni za objavu, te su rezultat saradnje Projekta sa kompanijama širom zemlje.

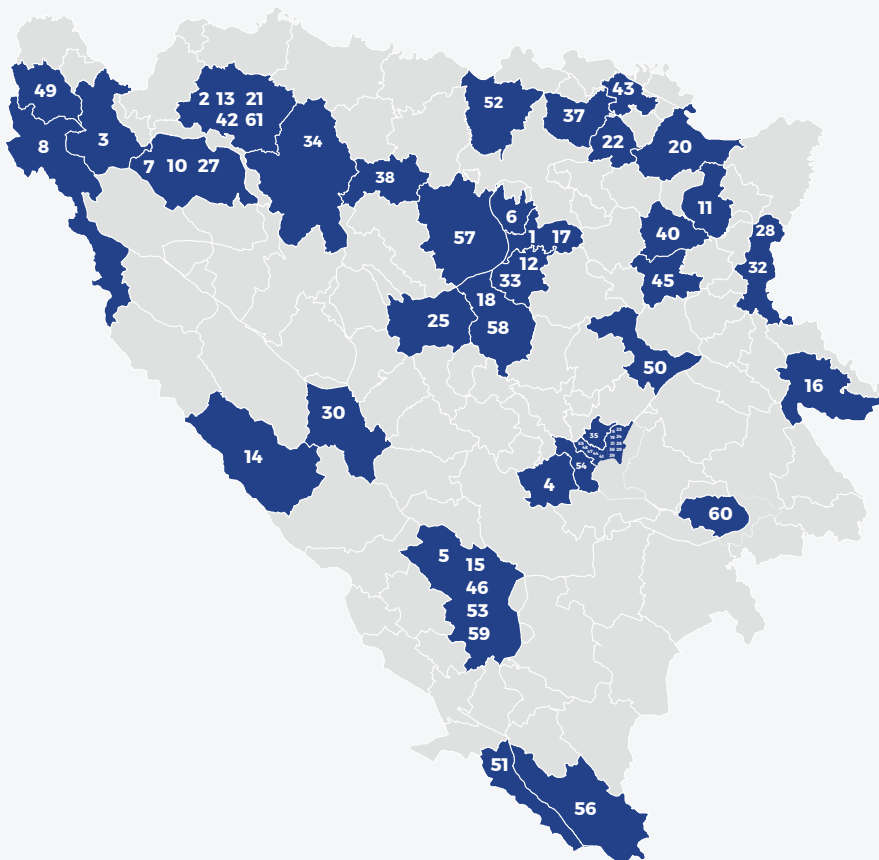
Ova publikacija je objavljena uz podršku američkog naroda preko Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Za sadržaj publikacije isključivo je odgovoran njen uređivač i ona ne odražava nužno stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

SADRŽAJ

Uvod – Domovina, Vaša naredna poslovna destinacija.....	5
Opis USAID Projekta „Diaspora Invest“.....	6
Kako dijaspora pomaže Bosni i Hercegovini?	7
Saznajte više o online platformi Diasporainvest.ba.....	8
Saznajte više o grant programu.....	10
Uspješne priče investitora iz bosanskohercegovačke dijasporske zajednice	11
Saznajte više o aktivnostima tehničke podrške.....	20
Uspjehene priče investitora iz bosanskohercegovačke dijasporske zajednice.....	21
Saznajte više o Biznis centru bh. dijaspore.....	34
Saznajte više o događajima koje podržava USAID Projekat „Diaspora Invest“.....	35
Razgovor sa ekspertom za mobilizaciju dijaspore Kingsleyem Aikinsom.....	38
Dan investicija dijaspore – 18. decembar	39
Diaspora Summer Calendar – Svi događaji na jednom mjestu	40
DiaWorks – Dijaspore prenosi znanje i iskustva	41
Video priče koje ohrabruju investicije	42
I Vi možete pomoći – Saznajte kako!.....	43
Kako do nas?.....	44

KOMPANIJE KOJE SU PODRŽANE KROZ GRANT PROGRAM
I(LI) AKTIVNOSTI TEHNIČKE PODRŠKE USAID PROJEKTA
„DIASPORA INVEST“ (do jula 2019. godine):

1. ADV Pax Maglaj	22. Fibraworld Gradačac	43. Šitex Šamac
2. Agroplus Prijedor	23. FITS Sarajevo	44. Storsen Sarajevo
3. AKM Technology Bosanska Krupa	24. Freund Sarajevo	45. Suco Živinice
4. BioFood BH Hadžici	25. Galop Digital Travnik	46. Supersoft Mostar
5. BMT Engineering Mostar	26. H2I Balkans Sarajevo	47. TAZ Global Sarajevo
6. Bonatura Tešanj	27. HIK-SM Sanski Most	48. TeOra Sarajevo
7. CNC Lab Sanski Most	28. Izvor blaga Zvornik	49. TNT Soft Cazin
8. CNC Proizvodnja Bajric Bihać	29. Kenn Art Sarajevo	50. TransformArt Olovo
9. Code Line Solutions Sarajevo	30. KMC Kupres	51. Hotel Stanica Ravno
10. Delta Plus BH Sanski Most	31. Lumitic Sarajevo	52. WEBO Bosnia Derventa
11. Octopus Lopare	32. Mandoob Zvornik	53. ZenDev Mostar
12. Eagle Technology Žepče	33. Maric Projekti Žepče	54. Industrial Iliđa
13. Edna Metalworking Prijedor	34. Master Inženjering Banja Luka	55. Walter Code, Sarajevo
14. Eko Farma Borje Livno	35. MDG International Vogošća	56. Systrax Technology, Trebinje
15. Eko Jasmina Mostar	36. Movida Sarajevo	57. Rim Metal, Teslić
16. Ekonomik Grupa Srebrenica	37. MP Pandurevic Modriča	58. Poco, Zenica
17. Emar Maglaj	38. MRD Engineering Čelinac	59. Interproduct, Mostar
18. Empress Zenica	39. OREA Bazaar Sarajevo	60. Hubjer, Goražde
19. Everest Consulting Sarajevo	40. Probosing Tuzla	61. Eli S, Prijedor
20. FAM Farms Brčko	41. Propeller Sarajevo	
21. FANA Arifagić Kozarac	42. SB Laser Prijedor	

Dobre priče iz Bosne i Hercegovine

USAID DIASPORA INVEST – DOMOVINA, VAŠA NAREDNA POSLOVNA DESTINACIJA

Poštovane i poštovani,

USAID Projekat „Diaspora Invest“ aktivno radi na promociji potencijala bosanskohercegovačke dijaspore i mogućnosti koje nude povezivanje naše dijasporske zajednice sa investicijskim projektima u Bosni i Hercegovini. Zahvaljujući radu sa preko 50 kompanija koje su pokrenute investicijama iz dijaspore, sada znamo da smo na dobrom putu i da ove aktivnosti zaista mogu biti jedan od ključnih pokretača ekonomskog razvoja BiH.

U okviru naših aktivnosti susrećemo se sa predstavnicima institucija, akademske zajednice, jedinica lokalne samouprave, potencijalnim investorima, ali i onima koji su već napravili veliki iskorak kroz ulaganje i razvoj biznisa u BiH. Dijelimo svoja iskustva, te donosimo dobre vijesti. Mnogo lakše je poduzetniku iz Prijedora krenuti dalje ako sa njim podijelimo sve izazove koje smo, baš u njegovoj industriji, prošli sa proizvođačima u Mostaru ili Tuzli. Kroz razmjenu dobrih praksi i mi učimo, te zajedno doprinosimo rastu naše ekonomije.

Naš posao se tu ne završava. Nudimo i posebne programe preko kojih neposredno utječemo na povećanje direktnih investicija iz dijaspore. Osiguravamo tehničku pomoć preduzećima i ulagačima, a kroz posebne programe grantova malim i srednjim preduzećima dajemo potrebni podstrek za realizaciju planiranih razvojnih aktivnosti i inovacija.

Konačno, u ovom procesu je ključno osigurati trajne veze sa bh. dijasporom i njeno umrežavanje. To činimo na terenu, kroz razvoj održive lokalne platforme koja će dijaspori pružati usluge i olakšati proces investicija. Uspostavili smo Biznis centar bh. dijaspore (DBC) za podršku investicijama, a u online prostoru razvijamo "globalnu mapu" putem koje povezujemo organizacije, biznise i profesionalce (Diasporainvest.ba).

U ovoj brošuri želimo govoriti o onome šta radimo, ali i o iskustvima ljudi sa kojima radimo. Želimo da njihova imena budu simboli uspjeha upornih i vrijednih ljudi u Bosni i Hercegovini. USAID Diaspora Invest pomaže Bosancima i Hercegovcima da prepoznaju šansu koju ne smijemo propustiti. Naš dom, naša naredna poslovna destinacija. Zašto ne?

USAID Projekat "Diaspora Invest"

USAID Projekat „Diaspora Invest“ ima tri strateške komponente:

- Podrška razvoju strateškog okvira za angažman i investicije iz dijaspore u BiH koji će biti uključen u strategije ekonomskog razvoja i akcione planove na svim nivoima vlasti (država, entiteti, kantoni, općine).
- Povećanje direktnih investicija iz dijaspore kroz tehničku podršku i grantove odgovarajućim malim i srednjim preduzećima u početnoj fazi. Podrška uključuje uspostavljanje bh. dijasporskog tržišta i program grantova kroz odabir poslovnih planova koji bi podržao inovativne i ideje koje imaju veći potencijal za razvoj. Projektna podrška, osim bespovratnih sredstava, uključuje i pružanje poslovnih savjetodavnih usluga te drugu tehničku podršku. Uspješni investitori i startup-i će, također, biti u prilici da se prijavljuju za kredite koji su dostupni kroz drugi, komplementaran USAID-ov program.
- Razvoj održive lokalne platforme koja će dijaspori pružati poslovne usluge i olakšati investicijski proces. Projekat će uspostaviti biznis centar za podršku investorima iz dijaspore, kreirati online poslovnu mrežu i provoditi promotivne aktivnosti uključujući organizaciju konferencija i poslovnih susreta investitora iz dijaspore i potencijalnih partnera iz BiH.

U sklopu naših aktivnosti stalno radimo na razvijanju saradnje sa institucijama države Bosne i Hercegovine, ali i sa entitetskim i drugim razinama vlasti s ciljem donošenja novih strateških dokumenata po pitanju uključivanja bh. dijaspore u planove ekonomskog razvoja zemlje. Zajedno sa vlastima u BiH razgovaramo o izradi akcionih planova kojim će se prevazići postojeće prepreke za veće investicije dijaspore, ali i o drugim oblastima u kojima ulogu dijaspore smatramo važnom.

Istovremeno, izazovi u zajednici ne čekaju donošenje strategija i akcionih planova. U ovoj brošuri imate priliku saznati više o našim aktivnostima sa online zajednicom, otvaranju Biznis centra bh. dijaspore, ali i o sistemu pružanja tehničke podrške i dodjele bespovratnih sredstava malim i srednjim preduzećima koja saraduju sa dijasporom. Pročitajte i uspješne priče naših korisnika, saznajte više o uspješnim investicijama u BiH realiziranim u saradnji sa dijasporom.

KAKO NAŠA ZAJEDNICA POMAŽE BOSNI I HERCEGOVINI?

Investicije

Kroz nove prilike za ulaganje i povoljniju društveno-ekonomsku situaciju u našoj zemlji, otvara se prostor za uključivanje bh. dijaspore u razvoj lokalnih zajednica. Najčešće, bh. dijaspora je okrenuta zajednicama svoga porijekla. Za mjesta u kojima je rat znatno promijenio strukturu stanovništva ili se veliki industrijski kompleksi nisu oporavili u mjeri da mogu zapošljavati predratni broj radnika, mali i srednji biznis je najbolja alternativa. Uz iskustvo iz inostranstva, inovacije i drugačije viđenje procesa proizvodnje, pronalaska tržišta i novih partnera, dijaspora može biti temeljni pokretač razvoja.

Podrška zajednici

Značajan dio u ulasku novca u Bosnu i Hercegovinu imaju izdvajanja i pomoć koju bh. dijaspora, odnosno Bosanci i Hercegovci širom svijeta, šalju svojim porodicama i prijateljima. Također, često je upravo dijaspora ta koja je pokrovitelj različitih događaja, obnove objekata, podrške studentima, sportskim i kulturnim udruženjima.

Humanitarna pomoć

U slučajevima vanredne situacije, teške nestašice ili drastičnih ekonomskih previranja u zemlji, ali i kroz pojedinačne urgentne situacije, poput prikupljanja novca za liječenje, dijaspora može pomoći i pomaže kroz akcije prikupljanje potrebnih sredstava ili roba i materijala.

Volonterski rad

Većina bh. udruženja u dijaspori funkcioniše na principu dobrovoljnog i besplatnog rada njihovih

pokretača i članova. Volonterskim radom bh. dijaspora pomaže u različitim akcijama, mobilizaciji bh. građana, širenju informacija o različitim društvenim, ekonomskim i političkim pitanjima u zemlji. Također, volonteri pomažu organizaciju različitih promotivnih događaja, povezuju naše institucije sa institucijama zemlje u kojoj trenutno žive i rade.

Mentorstvo i prenos znanja

Fizički povratak u zemlju nije nužan za „povratak znanja“ u Bosnu i Hercegovinu. Bosanci i Hercegovci se vraćaju povremeno ili periodično u domovinu, gdje kao edukatori prenose znanje i svoja iskustva na polju ekonomije, obrazovanja, društvene inkluzije. Istaknuti bh. profesionalci u dijaspori mogu biti ispomoć i mentori generacijama koje tek stasaju, ali i poduzetnicima koji žele naučiti nešto novo.

Umrežavanje i veze sa tržištem

Pojedinci/ke, organizacije i preduzeća mogu osigurati provjerene podatke o stranim tržištima, novim prilikama, ali i uvezati domaća preduzeća sa izvoznicima ili proizvođačima.

Turizam i posjete

Bh. dijaspora čini veliki udio u ukupnom broju korisnika hotelskih i ugostiteljskih kapaciteta širom zemlje. Također, dijaspora je nerijetko zainteresovana za sadržaje koji su manje atraktivni stranim turistima, a spremna je izdvajati sredstva i pomoći lokalnim malim i srednjim preduzećima koja nude lokalne proizvode.

ONLINE PLATFORMA ZA POSLOVNO POVEZIVANJE

DIASPORAINVEST.BA:

Svjetska mapa bh. dijaspore na jednom mjestu!

U sklopu USAID Projekta „Diaspora Invest“ razmišljali smo o različitim načinima umrežavanja bosanskohercegovačke dijaspore širom svijeta. U opsežnom istraživanju koje smo proveli sa partnerskim organizacijama, došli smo da zaključka da je prijeko potrebno pristupiti mapiranju postojećih organizacija, kompanija i profesionalaca/ki koje rade i saraduju sa bh. dijasporom.

U tom procesu nastojimo uključiti sve one aktere koji su ranije radili sa dijasporom, provjeravamo postojeće baze podataka i upućujemo javnosti pozive na registraciju. Pokretanjem nove web-platforme Diasporainvest.ba želimo imati jedinstvenu i trajnu interaktivnu bazu podataka, u kojoj korisnik nije samo 'podatak', već se povezuje, traži prilike za investiranje i pronalazi partnere za projekte.

Diasporainvest.ba pruža mogućnost registracije organizacijama, preduzećima i pojedincima/kama, koji mogu predlagati projekte i investicione izazove, a kroz platformu dolaze do podataka o eventualnoj podršci, grantovima, te načinima kako da svoj posao povežu sa zajednicom u koju žele uložiti svoj novac i druge resurse.

Konačno, Diasporainvest.ba je među prvim

specijaliziranim informativnim portalima koji će učiniti dostupnim detaljne upute o poslovanju u Bosni i Hercegovini, ukazuje na moguće prepreke, olakšavajući procedure, sa adekvatnim prijedlozima nadležnih institucija za različite faze poslovanja.

Želimo biti i servis svih vijesti koje su relevantne za investiranje i bh. dijasporu, te biti prva adresa na koju idete kada tražite podatke, aktuelnosti i prilike vezane za posao, nova radna mjesta i ulaganja u Bosnu i Hercegovinu, a koje su od interesa za našu dijasporu.

Naš tim vrijedno radi na uspostavi kontakata sa svim TV, radio, štampanim i web medijima bosanskohercegovačke dijaspore, kako bismo uvijek bili na izvoru svih novih informacija, pitanja i prijedloga koji se tiču dostupnosti podataka o investicijama u BiH.

Ključ uspjeha za dobar biznis je provjerena informacija, te razmjena iskustava i osiguranje jasnih uputa kada je u pitanju redoslijed koraka u poslovanju. Diasporainvest.ba u tom procesu postaje online mjesto okupljanja naše dijaspore, tačka gdje se Bosanci i Hercegovci iz Amerike, Australije, Evrope i domovine sastaju, bez potrebe putovanja i dugoročnih planova okupljanja.

Kompanije

Na platformi Diasporainvest.ba želimo okupiti kompanije koje posluju u dijaspori i one koje djeluju u BiH, a na različite načine saraduju sa bh. dijasporom. Ova platforma svima može pomoći u pronalaženju tržišta, promociji projekata za investicije, ali i kroz povezivanje sa ekspertima u dijaspori koji mogu predložiti inovacije i poboljšanja u njihovom poslovanju.

Organizacije

Organizacije bh. dijaspore nerijetko u svom opisu aktivnosti imaju pitanje ekonomskog razvoja i ulaganja u BiH, ali ovo pitanje do sada nije uvijek bilo u fokusu njihovog rada. Ova platforma je prilika za organizacije u dijaspori da istražuju nove mogućnosti, ulažu i pronalaze prilike za društveno preduzetništvo u domovini. Projekti posjeta Bosni i Hercegovini, ulaganja u obrazovanje mladih u

lokalnim zajednicama, priprema i promocija društvenih aktivnosti u zemlji i svijetu koji se tiču povezivanja sa institucijama i privredom, sve su to prilike za koje Diasporainvest.ba može biti alat od koristi.

Pojedinci/ke

Na hiljade je uspješnih priča Bosanaca i Hercegovaca te Bosanki i Hercegovki širom svijeta. Sa njima i brojne neiskorištene prilike da se povežu, te kroz koordiniran rad daju doprinos zajednicama u BiH iz kojih vode porijeklo. Sa Diasporainvest.ba imaju priliku da pokreću online inicijative, pronalaze kontakte iz lokalne zajednice, profesionalno se povezuju u zemljama gdje trenutno žive, pronalaze eksperte sa sličnim poljima djelovanja i interesovanja te stvaraju nove prilike za sebe, ali i za druge.

BESPOVRATNA SREDSTVA ZA BRŽI RAZVOJ BIZNISA

USAID Projekat „Diaspora Invest“ u toku godine raspisuje redovne javne pozive za dodjelu bespovratnih sredstava za pomoć malim i srednjim preduzećima u BiH, sa fokusom na kompanije u nastanku.

Bespovratna sredstva se realiziraju za aktivnosti koje najviše mogu doprinijeti ukupnom učinku na stvaranje novih radnih mjesta, uvećanje izravnih investicija dijaspore, te uspostavljanje i jačanje partnerstava malih i srednjih preduzeća u BiH s dijasporom.

Fokus ovog programa je i prenos znanja iz dijaspore, istraživanje novih tržišta, mentorstvo, poslovno umrežavanje i jačanje veza između nauke, tehnologije i privrede, te korištenje ostalih finansijskih i nefinansijskih doprinosa ekonomskom razvoju BiH. Ovaj program potiče i učešće žena investitora iz dijaspore i poduzetnica.

Ove aktivnosti su usmjerene na pružanje podrške novim preduzećima ili proširenje poslovanja postojećih preduzeća u BiH, osnovanih u periodu ne dužem od tri godine prije objave javnog poziva za dostavljanje prijava.

FOND ZA BESPOVRATNA SREDSTVA OTVOREN JE ZA:

Startup, mala i srednja preduzeća osnovana u BiH

Preduzeća osnovana u posljednje tri godine

Preduzeća koja imaju vezu sa članom/icom dijaspore

Najmanje 25% vlasničkog udjela člana dijaspore (ili dokazivo partnerstvo)

Vlastiti doprinos za finansiranje (najmanje u odnosu 1:1 - uz uslov od najmanje 50% gotovinskog doprinosa)

PERIOD PROVEDBE 12 MJESECI

Memnuna Čaklovića, FITS

ŠTEDIMO ENERGIJU POGONIMA
ŠIROM SVIJETA, ŽELIMO
PARTNERE U BIH!

Memnuna Čaklovića je rođena u Bratuncu. Nakon rata i izbjeglištva u Holandiji, vratila se u domovinu. Pokrenula je kompaniju "FITS" u augustu 2017. godine, čiji je fokus na proizvodnji izolaterskih madraca koji osiguravaju ličnu zaštitu, smanjuju gubitak energije na postrojenjima, te osiguravaju brzu i jednostavnu montažu i uklanjanje. Od osnivanja kompanije broj zaposlenika je u konstantnom porastu. FITS danas zapošljava 8 osoba, uz povremeni angažman dodatne radne snage. Memnuna vjeruje da, nakon što su se svojim radom dokazali širom svijeta, mogu osigurati partnere i u Bosni i Hercegovini.

"Pronašla sam se i usavršila u oblasti energetske efikasnosti, baveći se ugradnjom izolaterskih madraca u svrhu uštede energije i smanjenja koncentracije štetnih čestica. Prije četiri godine sam nakon uspješne saradnje sa jednom našom kompanijom u BiH, počela razmišljati o pokretanju posla ovdje. Menadžerskom timu kompanije 'Econtras' u Holandiji Jenny i Paul Roodenburgu sam predložila osnivanje firme u BiH. Tako je krenula priča o FITS-u", priča nam Memnuna.

"Mi možemo uštediti ovim proizvodima energiju i zaštititi okoliš. Vjerujem da postoji mogućnost za saradnju sa lokalnim toplanama, termoelektranama i industrijskim pogonima. Želim da uspostavimo partnerske odnose jer smo se svojim proizvodom već dokazali u svijetu, zašto ne bismo ovo primijenili i u Bosni i Hercegovini? Naprimjer, parni ventil koji radi na 220 °C i sa pritiskom 4 bara, godišnje gubi sedamnaest tona CO₂. Kada je ovaj ventil izoliran, troškovi energije se smanjuju za oko 2000 eura godišnje. Izolacija takvog ventila košta oko 200 eura. Jednostavna računica daje odgovor na sve sumnje. Također, važno je reći da se nakon kvara na postrojenjima koji su izolovani našim proizvodom, vrlo lako vrši demontiranje, popravljaju postrojenje i ponovno isti namontira, bez dodatnih troškova, što ga, također, čini jedinstvenim", pojašnjava Memnuna.

Memnuna kaže da problema sa radnom snagom nema.

"Ja se trudim osigurati im sve ono što mislim da jedan poslodavac treba da ponudi svom uposleniku, oni to vraćaju neizmjernim angažovanjem na našim projektima. Dosad je atmosfera odlična. Optimizam je na visokom nivou, moja ideja je bila raditi na socijalnom zbrinjavanju ljudi, prvenstveno višechlanih porodica sa jednim hraniteljem, bez stambenog rješenja. Kod nas je uposlena majka sa četvero djece, samohrana majka, muškarci kao jedini hraniooci svojih porodica i naravno, mladi ljudi koji tek trebaju da osnuju svoju porodicu i ostanu ovdje u našoj BiH", dodaje Memnuna.

"Naši proizvodi se plasiraju na tržište Evropske unije, a planiramo se širiti na tržište Sjeverne Afrike i Azije. To je veliki izazov za našu kompaniju, ali smatramo da imamo šta da ponudimo na tom tržištu i uvjereni smo u uspjeh. Dobili smo podršku USAID Projekta 'Diaspora Invest', odnosno kroz nabavku opreme i tehničku podršku, tako da ćemo sada moći zaokružiti proizvodnju i podići cijenu onoga što nudimo na tržištu. Imamo dobru saradnju sa carinskim službama, te generalno postoji interes institucija da savladamo sve prepreke u radu i širenju. Također, u našoj zemlji postoje fondovi i sredstva za podršku energetske efikasnosti. Kada su u pitanju iskustva sa radnicima, važno je reći na sve to i da su naši radnici veoma vrijedni i odgovorni tako da smo u proteklom periodu bili u stanju da sve preuzete obaveze završimo na vrijeme. Ono što je svakako dobro jeste što u ovom poslu kvalitet proizvoda uvijek bude na prvom mjestu, a na tom polju smo već prepoznatljiviji na tržištu", napominje Memnuna.

Memnuna kaže da su ljudi u BiH izrazito vrijedni i pouzdani radnici. "Smatram da su oni najzaslužniji za uspjeh naše kompanije. Na samom početku sam išla srcem, a pobjegla bih glavom bez obzira, da sam slušala savjete pojedinaca. Naravno da sam nailazila na prepreke, ali su ljudi uvijek bili tu da pruže podršku", zaključuje Memnuna.

Senad Šantić, ZenDev

AKO BRINETE O SVOJIM
RADNICIMA, NEMOJTE
BRINUTI ZA SVOJ BIZNIS!

Senad Šantić je kao dijete izbjegao u Švedsku 1993. godine. Međutim, njegova veza sa Bosnom i Hercegovinom nije pokidana ratom i životom u drugoj zemlji, pa je od 1996. godine sva svoja ljeta provodio u rodnom Mostaru, održavajući stalne kontakte sa rodbinom i prijateljima na dvije strane Evrope. Šantić sa nama dijeli svoju životnu priču, koja počinje željom da sačuva vezu sa svojim rodnim gradom, a danas donosi nova radna mjesta za mlade ljude u Bosni i Hercegovini.

“Nakon studija informatike, otišao sam u - Sjedinjene Američke Države na godinu dana, gdje postepeno počinje moje usmjeravanje prema biznisu i poduzetništvu. Vraćam se u Švedsku, te sa svojim profesorima pokrećem kompaniju za jednu mobilnu aplikaciju koju su koristile lokalne škole. Uvijek sam znao da hoću nešto napraviti na Balkanu i osjetio sam da je pravo vrijeme za to. Kontaktiram svog prijatelja Nikolu Mirkovića i na jednoj kafi dogovorimo da pokrenemo informatičku konsultantsku firmu. Kažem mu, ja ću otići u Mostar i voditi posao i programiranje, a on će ostati u Švedskoj te nam pronalaziti poslovne prilike. Tako je i bilo”, prisjeća se Šantić.

“U Bosni i Hercegovini pokrećem kompaniju ZenDev, krećemo sa radom. Naša osnovna filozofija je briga za radnike. Pokušavamo stvoriti radno mjesto sa što manje stresa, bez prekovremenih sati i širimo se dalje. Mreža klijenata se širi, radimo uglavnom sa švedskim tržištem, ali smo prisutni i šire. Svakog dana se širimo, treba nam još kadrova, tražimo nove ljude

i ulažemo u naše daljnje širenje”, dodaje Šantić.

“Prije par mjeseci smo počeli saradivati sa USAID Projektom “Diaspora Invest”. I to je još jedna prednost rada u domovini - postojanje ovakvih aktivnosti koje stimulišu naš rad i ulaganje. Kroz programsku podršku smo osigurali opremanje kancelarije, a zatim i edukaciju iz SEO i optimizacije. Povezali su nas sa drugim klijentima, te zajedno radimo na širenju mreže i saradnje, kako u zemlji, tako i u inostranstvu. Olakšali su nam posao u tom procesu i time otvorili prostor da stvaramo nova radna mjesta”, zaključuje Šantić.

Senad poručuje “sad je pravi trenutak za investicije u Bosnu i Hercegovinu, jer ima ogromni prostor za veliki rast. Također, postoje radna snaga i velike mogućnosti za razvoj. Mnogi se ustručavaju od ulaganja u našoj zemlji, ali najbolja poruka za njih je ‘kupuj kad svako prodaje, a prodaj kad svako kupuje’. Naše vrijeme dolazi i samo treba napraviti prvi korak”, zaključio je Šantić.

Lilijan Sulejmanović, TeOra

INVESTICIJE IZ DIJASPORE DOBRA
PORUKA ZA RAZVOJ

Lilijan Sulejmanović je kao dijete u ratu stigla do Velike Britanije, a danas njena priča o investiranju u Bosnu i Hercegovinu vraća nadu u povratak i aktivno uključivanje bh. dijasporu u ekonomski razvoj države.

“Na Oxfordu sam završila studij filozofije, politike i ekonomije, zatim i postdiplomske studije iz filozofije. Razmišljala sam o akademskoj karijeri, ali je želja da radim u praksi prevagnula. Okrenula sam se menadžmentu, te nakon nekoliko godina rada u nekoliko kompanija u Britaniji, odlazim na Harvard Business School gdje sam stekla MBA diplomu”, kazala je Sulejmanović.

Nakon toga, nastavlja raditi u biznis sektoru, te je kroz svakodnevnu praksu razmišljala o načinima kako da ostane vezana za Bosnu i Hercegovinu i da u domovini pokrene posao koji će donijeti radna mjesta njenim zemljacima.

“Ostala sam vezana za Sarajevo, te redovno dolazim u svoj grad. Zbog toga sam i pokrenula kompaniju, koja će se baviti proizvodnjom funkcionalne i zdrave hrane. „TeOra“ je krenula sa radom, te uz podršku USAID Projekta „Diaspora Invest“ danas napreduje sa izlaskom na lokalno tržište i razvijajući proizvodnju.“ Trenutno

proizvodimo energetske pločice, visoke nutritivne vrijednosti. To je samo početak i, nadam se, dobra poruka drugima”, kaže Sulejmanović.

Ona prepoznaje prednosti ulaganja u Bosnu i Hercegovinu, kaže da je radna snaga obrazovana, da je država blizu razvijenih evropskih tržišta, što olakšava logistiku proizvodnje i distribucije. Ipak, potrebno je raditi na bržem procesu registracije, te ulagati u infrastrukturu.

Izuzetno je, kaže ona, važno podržati razvoj duha i svijesti o aktivnom djelovanju u zajednici.

“Želim podržati naše društvo kroz svoje lične inicijative. Potrebno je mnogo potoka da se napravi moćna rijeka”, poručuje Sulejmanović.

Suad Bešlić, Sućo d.o.o.

ČOVJEK KOJI SE VRATIO
KAKO DRUGI NE BI OTIŠLI

Suad Bešlić je poduzetnik koji se vratio iz Njemačke da bi pokrenuo biznis u Živinicama. Riječ je o kompaniji Sućo d.o.o. koja proizvodi konstrukcijska rješenja za prilagođena vatrogasna vozila, te u saradnji sa njemačkom kompanijom Lentner svoje proizvode izvozi širom svijeta.

Suad Bešlić je jedan od prvih trinaest korisnika USAID Diaspora Invest grant programa fokusiranog na ohrabrenje investicija iz bosanskohercegovačke dijasporne, te je nakon inspirativnog govora na Biznis forumu bh. dijasporne u decembru prošle godine, probudio interes domaće javnosti. Nakon ranjavanja u ratu, Bešlić je prebačen u Njemačku na liječenje. U periodu mira slijedi njegova priča o zaposlenju, integraciji, dodatnom obrazovanju, kao i inovativnom pristupu radu, zbog čega je stekao povjerenje svog šefa u Lentneru.

Bešlić jednog dana dolazi u Bosnu i Hercegovinu kako bi potražio nove radnike koje bi poveo sa sobom na edukaciju i rad u Njemačku. Tu se susreće sa nanom iz Seljublja, koja ga pita: "Ako moj sin ode, da li će za njim otići i njegova žena, i moje unuče?" Ovo pitanje je promijenilo sve prethodne planove, Bešlić se vraća u Bosnu i pokreće proizvodnju u Živinicama.

"Ja sam znao od samog početka da u svojoj zamisli neću uspjeti odmah. Ovo je komplicirano i samo su četiri renomirane firme u svijetu koje

ovo proizvode. Mi radimo svjetski proizvod ovdje u BiH. Neki radnici su brže, a neki kasnije shvatali ono što treba uraditi. Oni koji su bili na obuci gore oni se vrate ovdje i prenose znanje drugima", objašnjava Bešlić i dijeli s nama iskustvo i praksu kako zadržava obučene radnika u Bosni i Hercegovini.

Sućo d.o.o. je u gradu Živnice zaposlio 25 lokalnih radnika. Zaposleni prolaze kroz redovnu obuku, kako internu u kompaniji u BiH tako i u Njemačkoj, a firma održava standarde rada sa konkurentnim platama koje se plaćaju na vrijeme, slobodnim vikendom i 40-satnim radnim sedmicama.

"Ja volim da budem primjer sebi, ali i drugima. Da vide da to može, da jedna po jedna firma počnu dolaziti ovdje i da naša djeca ostaju ovdje u BiH. Nigdje nije lijepo kao kod kuće", završava svoju životnu priču Bešlić.

Alma Čustović, BMT Engineering

MAŠINSKA OBRADA METALA
U EKSPANZIJU, IZVOZNO
ORIJENTIRANE KOMPANIJE
ŠANSZA ZA BIH

Uspješne priče u sektoru mašinske obrade metala donose dobre vijesti za brojne lokalne zajednice širom Bosne i Hercegovine zbog stalne potrage za radnom snagom u ovom sektoru, otvaranja novih kompanija te osiguranog izvoza proizvoda.

Direktorica kompanije BMT Engineering Alma Čustović pojasnila je da klijenti urade crtež i na osnovu toga ova kompanija, koju su osnovali Hermin Tenić i Sakib Mašić, poduzetnici iz bh. dijaspore u Švedskoj, pravi proizvode od konstrukcionih čelika koji se najčešće koriste za automate.

„Također, od sirovina koristimo i aluminij, mesing i plastiku. Kupci su veliki giganti, svako u svom području, tako da je to veliki izazov za nas u BiH. Naši proizvodi svuda u svijetu ugrađeni su u kompresore, u dijelove za kočnice, vozove i dijelove auta“, kazala je Čustović.

Mašinska obrada metala je u ekspanziji. Putem saradnje s partnerskim kompanijama u Švedskoj i drugim zemljama Evropske unije, proizvođači imaju garantirano tržište i klijente koji omogućavaju adekvatno planiranje rasta, razvoja, zapošljavanja i novih investicija.

„Širimo proizvodni kapacitet, uvozimo još mašina iz Švedske. Početkom godine imali smo samo dvije mašine, sada već imamo pet mašina u pogonu, šest indeksa. Ovaj prostor će sigurno biti manji za nas u skorije vrijeme, tako da ćemo naći i novo sjedište“, dodala je Čustović.

Napomenula je da zapošljavaju mlade ljude i trenutno imaju 15 zaposlenih, a do kraja godine trebalo bi biti minimalno 20 radnika u ovoj firmi. Pokretanjem USAID Projekta “Diaspora Invest” investitori iz bh. dijaspore dobili su priliku da njihovi investicioni projekti budu podržani. Takvu šansu su iskoristili i u BMT Engineeringu.

Čustović kaže da je USAID dao veliki doprinos u razvoju ove firme kroz opremu koju su dobili, koja je također veoma potrebna u ovoj proizvodnji, posebno jer će u narednom periodu imati velike troškove, pa im je ova donacija olakšala da novac ulože u neke druge stvari.

„Imala sam priliku da idem raditi u inostranstvu. Ipak, moja odluka da ostanem i da svoju sreću pronađem ovdje u BiH bila je ispravna. Možda je i najteže uspjeti u svojoj državi, ali ipak najljepši je osjećaj kada se na kraju to i desi – zaključila je i pozvala bh. dijasporu da prepozna prilike za investiranje u BiH.

Branislav Babić, Master Inženjering

LOKALNI PREDUZETNICI VIDE
INTERES U PRONALAZENJU
INVESTITORA IZ DIJASPORE!

Prije nekoliko mjeseci tim kompanije “Master Inženjering” iz Banje Luke nije ni slutio da će priča njihove kompanije postati jedan od motivatora za nova ulaganja dijaspore. Predrag Stegić je odlučio svoj kapital i iskustvo stečeno u Srbiji preusmjeriti i sa Branislavom Babićem pokrenuti novu kompaniju u našoj zemlji, piše diasporainvest.ba.

“Fokus Master Inženjeringa je automatizacija u oblasti industrije i regulacije motornih pogona. Sklapamo frekventne regulatore. Nudimo rješenja frekventne regulacije koja šteti električnu energiju, štiti motore, doprinosi sigurnosti i osigurava lakše pokretanje motora. Laički rečeno, osiguravamo da motor dobije onoliko struje koliko mu treba, a ne koliko motor hoće. Svaki kilovat koji je potrošen, a nije morao biti potrošen, plaća se dva puta, jednom kroz višak potrošene energije, a drugi put kroz održavanje i kvarenje mašine. Želimo ponuditi ljudima manje kvarova, manje održavanja i manje zastoja u proizvodnji”, objašnjava nam Branislav koncept rada.

U sklopu podrške koju su dobili od USAID Diaspora Invest, Master Inženjering će osigurati nabavku rezervnih regulatora, čime će se osigurati da, u slučaju kvarova, kompanija može brzo osigurati zamjenu za vrijeme popravke. Ova podrška će osigurati dodatne uštede i efikasiju uslugu korisnicima.

“Dijaspora, bili to naši ljudi koji žive u regionu, ili na Zapadu, imaju veliku šansu da preko USAID-a naprave iskorak na tržištu. Podrška poput učešća u garanciji kreditiranja, konsultantske usluge u oblasti zaštite okoline, povezivanje sa drugim

preduzećima, sve su to prilike koje smo prepoznali u našem radu. Zbog toga i lokalni preduzetnici vide interes u pronalazanju investitora iz dijaspore, kako bi predložili svoje projekte i ideje i zajednički pokrenuli posao ovdje”, dodaje Babić.

Babić poručuje da u Banjoj Luci postoje dobri uslovi za privlačenje investicija iz dijaspore, te da ovaj prostor ima prednosti koje možemo ponuditi svijetu.

“Najbliži smo Evropskoj uniji, kao glavnom tržištu, imamo tradiciju u proizvodnji, imamo sve veću infrastrukturnu povezanost, i naravno, cijena rada i drugih faktora u realizaciji investicije se mora uzeti u obzir. To je jedan sklop koji je povoljan za ulaganja, te vjerujem da upravo naša dijaspora – koja razumije i naše specifičnosti, ali i zahtjeve evropskog tržišta, može biti faktor koji će nas povezati i pokrenuti”, zaključuje Babić.

Anel Bektaš, Freund Elektronika

ŽELIMO BITI PRIMJER ZA
ULAGANJA DIJASPORE U
DOMOVINU

Primjer i priča Anela Bektaša, koji trenutno živi u Danskoj, pokazuje da ulaganje dijaspore u domovinu može donijeti rezultat, nova zapošljavanja i razvoj u Bosni i Hercegovini.

„Odlučio sam okupiti tim u Bosni i Hercegovini, pa smo, u saradnji s firmom Freund Elektronik iz Danske u kojoj radim od 2015. godine, pokrenuli kompaniju krajem 2016. godine. Radimo razvoj i distribuciju vlastitih programa: interfon sistemi, kućna automatizacija, audio sistemi, serveri i sistemi za kontrolu pristupa“, pojašnjava Bektaš.

Kaže da su se za iskorak u BiH odlučili “u skladu s dugoročnim planovima, a bazirano na pozitivnim iskustvima u suradnji s pojedinim tehnološkim kompanijama u Bosni i Hercegovini i sa željom da zadržimo pozitivan trend u razvoju naših vlastitih tehnologija“.

„Trenutno je velika potražnja za našim proizvodima u državama Skandinavije, posebno Danskoj, pa je danska kompanija (koja djeluje kao naš glavni distributer) i marketinški odjel za ovo tržište. Naša ponuda spada u viši rang, proizvodi su lakši za ugradnju i osiguravamo adekvatnu podršku na zahtjev korisnika. Imamo zaokružen biznis model, na nama je da nastavimo s radom i provedemo zacrtano“, dodaje Bektaš.

On kaže da kompanija nastavlja s razvojem sistema kućne automatizacije te daljnjim rastom kroz inovacije i ponudu na tržištu. Uz to, kaže, dolaze i nova zapošljavanja.

„Ostvarili smo saradnju s USAID-ovim Diaspora Investom kroz grant program i tehničku podršku, što je jedna od prednosti bh. tržišta gdje postoje izvrsne prilike za podršku u povezivanju, investiranju i razvojnim aktivnostima. Naš tim je pokušao i vjerujem da radimo dobar posao u Bosni i Hercegovini. To je samo po sebi moja poruka drugima koji razmišljaju da li uložiti i pokrenuti posao u domovini“, dodaje Bektaš.

Almir Hodžić, FANA Arifagić

PREDUZEĆA KOJA POKREĆU
LJUDI IZ BH. DIJASPORE
VRAĆAJU NADU U
NAPREDAK!

Almira Hodžića pronalazimo na farmi u Trnopolju. Posljednjih dana radi intenzivno na pripremama za izgradnju objekta i silosa koji će služiti za proizvodnju stočne hrane pri kompaniji FANA Arifagić. Hodžić (28) je jedan od brojnih mladih povratnika u prijedorskom kraju koji je posao i svoju priliku našao u kompanijama koje su pokrenuli Bosanci i Hercegovci po povratku iz inostranstva.

“FANA Arifagić je mlada kompanija koja je u sastavu šire grupacije Arifagić Investment. Radimo ovdje i u Bosanskom Petrovcu. Grupacija obuhvata šest firmi koje su međusobno povezane. Jusuf Arifagić se vratio iz Norveške te je pokrenuo posao u svom rodnom kraju. Među zaposlenim su mladi ljudi, vrijedni i obrazovani, koji svoju budućnost vide u ovom poslu”, objašnjava Hodžić.

“Pred nama je novi izazov. Želimo proizvoditi koncentrat, to je mješavina žitarica u koje se dodaju vitaminsko-mineralni dodaci, a kojom ćemo ostvariti značajne uštede u prehrani stoke. Prosječno je potrošnja koncentrata po grlu oko 5 kilograma dnevno, sada zamislite šta bi značilo pokretanje vlastite proizvodnje za farmu koja ima 1300 grla. Naravno, u godinama pred nama, razmišljamo i o širenju ove proizvodnje, te opskrbi i drugih farmara u regiji”, Hodžić nam opisuje novi projekat na kojem radi.

Uz podršku USAID Projekta “Diaspora Invest” osigurali su eksperte za recepturu, a uvest će i posebne standarde proizvodnje, skladištenja i same upotrebe stočne hrane. Podršku će dobiti i kroz nabavku opreme za silos, elektrifikaciju, montažu i puštanje u rad objekta.

“Kvalitetan koncentrat donosi veliku korist jer onda muzne krave daju kvalitetno mlijeko, imamo zdravu telad, junice i tovne bikove, a i kroz vlastitu kontrolu postajemo garant cijelog ciklusa proizvodnje. Plan nam je i da što veći dio sirovine sami proizvodimo, na vlastitim njivama”, dodaje Hodžić.

Almir vjeruje da prostora za optimizam ima. “Života ima, u našoj neposrednoj blizini postoji nekoliko kompanija iz različitih sektora. Sve su to preduzeća pokrenuta koja su pokrenuli članovi bosanskohercegovačke dijaspori i ljudi koji su se vratili. Oni vraćaju nadu u povratak. Mladi ljudi kroz te investicije sada imaju šansu za zaposlenje, te mogu razmišljati o nekoj perspektivi ostanka u rodnom kraju. Evo, samo ovaj dio grupacije - FANA Arifagić ima sedam zaposlenih, a planiramo ih još toliko zaposliti po završetku mješavine, dodatno obučiti i specijalizirati za ovu vrstu posla. Jednostavna poruka je: dođite investirati u domovinu, imamo dovoljno primjera koji poručuju da, uprkos svim preprekama i izazovima u lokalnim zajednicama, vrijedni i istrajni ljudi mogu napraviti čudo”, zaključuje Hodžić.

Hikmet Kurbegović, CNC Lab

VRATIO SE IZ ŠVICARSKE, DANAS
ZAPOŠLJAVA MLADE LJUDE U
SANSKOM MOSTU

Hikmet Kurbegović je rođen 1966. godine u Sanskom Mostu. Nakon života u Švicarskoj, gdje je stekao iskustvo u realnom sektoru, od prvog dana povratka u svoj rodni grad okrenuo se investiranju i stvaranju novih radnih mjesta.

“Vratio sam se u rodni kraj, Sanski Most, tu smo udarili prve temelje firmi ECK, danas imamo zgradu sa preko 1000 kvadrata i skladišni prostor veličine 2000 kvadrata. Uspjeli smo zaposliti 70 radnika, te sam shvatio da je vrijeme za širenje i nove investicije. Sanski Most je imao radnu snagu, ljudima je trebao posao, a moja iskustva iz Švicarske su me uputila da pokušamo uraditi sve da ovdje zadržimo ljude, napravimo dobru stvar i pokrenemo biznis koji će mladima osigurati jednu novu priliku”, kazao je Kurbegović.

U junu 2016. godine, Kurbegović pokreće CNC Lab, kompaniju koja se bavi metaloprerađivačkom djelatnošću. “Strojna obrada metala za pojedinačnu, maloserijsku i serijsku proizvodnju na CNC obradnim centrima je industrija koja ima potencijala u našoj zemlji”, poručuje.

“Ideja za pokretanje CNC LAB-a je bila moja želja da razvijemo privredu Sanskog Mosta i otvorimo prostor za nova partnerstva i saradnju. Ovdje obrađujemo lake metale kao što su aluminij, bakar, mesing, a radimo i sa plastikom. Visokokvalitetno smo preduzeće koje po željama i zahtjevima kupaca može da ispuni sva očekivanja”, dodaje Kurbegović.

Nedavno je CNC LAB, među kompanijama koje su pokrenuli pripadnici bh. dijaspore, izabran za davanje podrške investicijama i zapošljavanju u okviru javnog poziva USAID Projekta “Diaspora Invest”. Kurbegoviću ova potpora mnogo znači. “Dobiti grant i učešće u finansiranju nabavke

opreme, svakom poduzetniku znatno olakšava posao. Ali, nije u pitanju samo to, drago mi je vidjeti da su naše projekte prepoznali i lokalna zajednica i sada ovaj projekat USAID-a”, napominje Kurbegović.

Napredak se vidi svakoga dana. “U periodu od dvije godine zaposleno je novih 30 ljudi. U CNC Lab zapošljavanje teče u skladu s tim kako nabavljamo proizvodne mašine. Zadržavanje radne snage postižemo tako što pored osiguranih adekvatnih uslova za rad, naši radnici imaju mogućnost da se edukuju i napreduju”, dodaje Kurbegović.

Planovi za naredni period su širenje kapaciteta i izgradnja novog poslovnog objekta površine 1500 kvadratnih metara. Lokalna zajednica Sanski Most posmatra ovu investiciju pozitivno, te su nedavno oslobodili investitora materijalnih troškova za izdavanje građevinske dozvole, kako bi ih ohrabрили za nastavak ulaganja.

“Moja poruka potencijalnim investitorima iz bh. dijaspore bi bila da urade ono što smo mi ovdje već pokazali da je moguće, i dobro za nas, odnosno za njih, ali i za zajednicu. Uložite u Bosnu i Hercegovinu, da se otvaraju nova radna mjesta, da bi mladi imali šanse za posao, jer u ovoj državi ima života”, zaključuje Kurbegović.

TEHNIČKA PODRŠKA RASTEMO ZAJEDNO!

Projekat USAID „Diaspora Invest“ aktivno radi na osiguranju tehničke podrške postojećim biznis inkubatorima i preduzećima koja rade ili sarađuju sa bh. dijasporom. Tehnička podrška koju pružamo prema malim i srednjim preduzećima obuhvata različite oblike razvoja poslovnih planova, analize potrebe tržišta, angažovanja eksperata za različite segmente u kojima poduzetnici žele razvijati svoj posao, a nisu imali kapaciteta za takav doprinos.

Poseban fokus u osiguranju tehničke potpore stavljamo na djelatnosti u poljoprivredi, turizmu, informacijskim i komunikacijskim tehnologijama, metaloprerađivačkoj industriji, drvenoj industriji i energetsom sektoru.

Sam sistem tehničke podrške dalje se nadovezuje na naš rad i kroz DBC, ali i kroz programe dodjele grantova, gdje se svi korisnici bespovratnih sredstava koje dodjeljuje naš projekat mogu osloniti na ispomoc u realizaciji projektnih ideja i osiguranje adekvatnih savjeta, informacija i uputa u svrhu što efikasnijeg iskorištavanja resursa koje imaju na raspolaganju.

Aktivnosti tehničke podrške obuhvataju širi krug kompanija od grant programa s obzirom da uključuje preduzeća mlađa od pet godina (u odnosu na grant program ograničen na ona registrovana u posljednje tri godine).

Ivo Klarić, Eagle Technology

DOMA SAM, TU SAM,
MEĐU SVOJIMA!

“Moja želja da se vratim u rodni kraj je bila velika, tako da sam se odlučio sa svojim partnerima u Norveškoj da otvorimo ovdje fabriku, prvo inženjerski ured, a kasnije i radionicu”, počinje svoju priču inženjer Ivo Klarić.

Tako je 2014. godine krenuo sa proizvodnjom mašina za čišćenje naftnih mrlja i otpada, te curenja u industrijskim pogonima i plasirao proizvode iz BiH na norveško tržište. Danas, njihova mašina za čišćenje vode „RenaPure“ može riješiti problem zagađenja vode naftom i drugim mazivima sa bušotina i brodova.

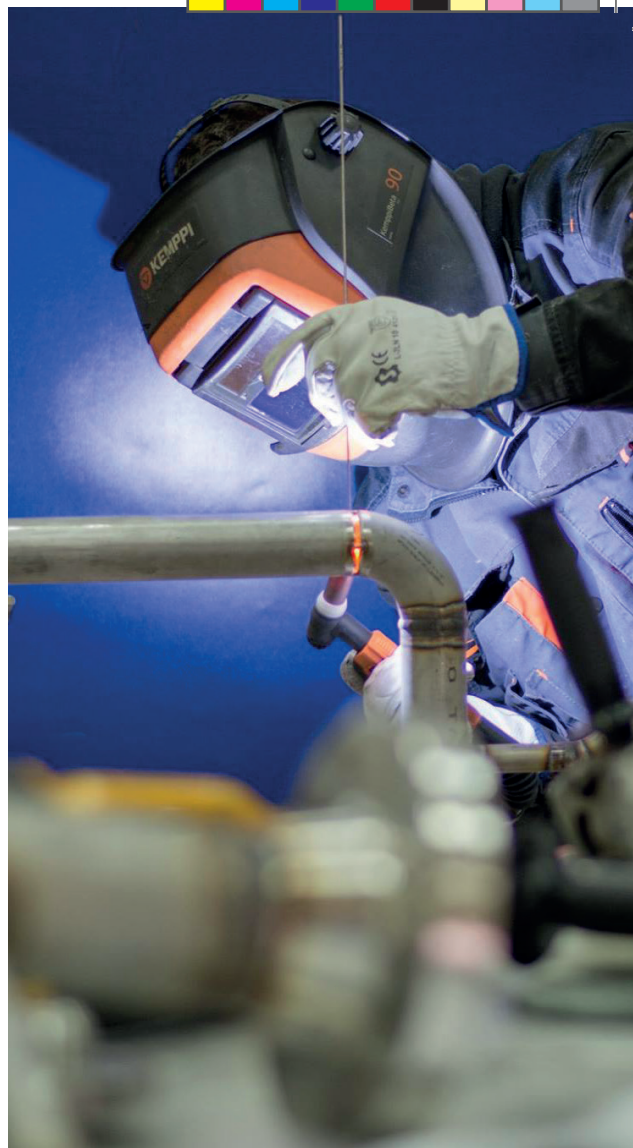
Međutim, za izvoz ovih mašina na tržište EU, bilo im je potrebno kompletiranje certifikacijskog procesa, za što im je USAID Diaspora Invest pružio tehničku podršku.

“Primarna certifikacija nam je omogućila da zadovoljimo europske direktive, koji se tiču brodova”, ističe Klarić.

„Eagle Tehnology“ se bavi proizvodnjom mašina za pročišćavanje zemlje i vode od zagađivača teškim mazivima, u prvom redu sirovom naftom, te proizvodnjom rashladnih sistema za velike industrijske hale.

U Žepču se vrši kompletna proizvodnja. Norvežani su pokrenuli ovu firmu zahvaljujući direktoru Ivi Klariću, koji je za tu kompaniju radio 16 godina, a pred otvaranje „Eagle Tehnology“ u Žepču vodio je firmu u Kini.

Prije tri godine u Žepču je osnovana firma „Eagle Tehnology“, koja je dio norveške korporacije

„Eagle Tehnology AS“. Njihova specifičnost je, prije svega, u načinu proizvodnje i asortimanu proizvoda, koje plasiraju na svjetsko tržište, po čemu su jedinstveni u kompletnoj regiji. Danas se konstantno šire i na druga međunarodna tržišta. Da bi to postigli, planiraju investirati više od 600.000 američkih dolara u objekte i opremu.

“Naše tržište je globalno tržište - od Brazila, Afrike, Nigerije do Kanade, ali mi primarno izvozimo preko sestrinske kompanije u Norveškoj, koja dalje distribira te mašine gdje je potrebno”, objašnjava Klarić.

Edhem Bešić, SB Laser

VRATIO SE IZ ŠVICARSKÉ
ŠVICARSKÉ U KOZARAC I
POKRENUO POSAO

Edhem Bešić je izbjegao u Švicarsku 1995. godine iz rodnog Prijedora. Kao mašinski tehničar, brzo je našao posao i u kompaniji K. Scharen AG kao praktikant. Tu počinje njegova priča, koja je posljednjih mjeseci, nakon više od 20 godina, dobila i sretni nastavak kroz pokretanje biznisa u Hrnićima kod Kozarca.

“Već 1997. sam nastavio sa školovanjem za proizodača mašina i mašinskih postrojenja. Nakon završetka školovanja ostajem raditi u firmu, a onda 2013. završavam Višu mašinsku školu, smjer konstruktor mašina. Paralelno sam radio i studirao, te poslije diplomiranja, preuzimam odgovornost za organizaciju proizvodno-tehničkog crtanja, konstruisanja i izrade ponuda”, objašnjava svoj put Bešić.

U Bosnu i Hercegovinu se vratio sa željom da učini nešto za svoje mjesto. Bešić je oprezan, kaže da ne želi velike priče, ali vjeruje u svoj projekat. Postepeno podiže proizvodnju kroz kompaniju “SB Laser” u partnerstvu sa matičnom firmom u Švicarskoj.

“Želimo povećati konkurentnost na tržištu u Švicarskoj, te osigurati da kupci koji su spremni dati nešto duži vremenski period za isporuku - zauzvrat dobiju kvalitetan proizvod po povoljnijim cijenama”, pojašnjava Bešić.

Njegova kompanija se bavi laserskim rezanjem lima, savijanjem, štancanjem i zavarivanjem. Uglavnom su fokusirani na švicarsko tržište. Za sada imaju tri zaposlena – Nenada, Ahmeta i Josipa, a cilj im je i angažman novih ljudi.

“Naše radnike želim privući i zadržati korektnim odnosom, pristojnom platom i prilikama za

usavršavanje. Ovdje imamo u planu izgradnju moderne hale za proizvodnju, te ulagati u nabavku opreme da bismo mogli raditi punim kapacitetom. Tu imamo podršku i lokalne administracije, a pomoć realizujemo i u sklopu USAID Projekta ‘Diaspora Invest’. Ono što me posebno raduje, uprkos ponekad sporoj administraciji, je to što se nisam suočio sa korupcijom i pritiscima te vrste. Nadam se da će tako i ostati”, prepričava nam svoja prva iskustva.

“Izazovi na tržištu Bosne i Hercegovine su kao i svugdje u svijetu. Konkurencija ne spava i ekonomska situacija se mijenja iz dana u dan. Više ne postoje dugoročni ugovori kao prije. Zahtjevi kupaca se povećavaju, a cijena proizvoda pada. Ako govorimo o nekim specifičnim izazovima, ovdje je to odlazak ljudi, zbog čega opada izbor radne snage, a za naš posao nam trebaju kvalifikovani ljudi za koje obuka traje i do nekoliko godina”, napominje Bešić.

Poručuje budućim investitorima da se naoružaju strpljenjem.

“Ne trebaju očekivati ‘raširene ruke’ samo zato što dolaze iz neke evropske zemlje, ali mogu imati korektnu saradnju sa lokalnom zajednicom. Ako mi, Bosanci i Hercegovci, ne učinimo nešto za našu zemlju i ne napravimo iskorak, ne vidim razloga zašto bi to neko drugi učinio za nas, i ono što je najvažnije, našim ljudima iz inostranstva ne smije jedini motiv biti finansijska dobit, jer rad u domovini donosi, pored mnogih izazova i pritisa, i šansu da naprave nešto puno više i značajnije za sebe i za svoju zajednicu”, zaključuje Bešić.

Mirza Kučuković, Šiteks

PRIČA O ČOVJEKU KOJI
VRAĆA TEKSTILNU
INDUSTRIJU U RODNI GRAD

Mirza Kučuković je povratnik u Bosanski Šamac. Nakon godina provedenih u inostranstvu, te rada u tekstilnoj industriji u Makedoniji, vratio se u rodni grad. Sa dva partnera - Duškom Atanasovim i Katarinom Kolobarić, 2017. godine Mirza pokreće kompaniju "Šiteks", koja na temeljima duge tradicije tekstilne industrije u gradu na Savi, osigurava nova radna mjesta i obnovu proizvodnje.

"Bavimo se proizvodnjom lake i teške trikotaže. Imamo svoju prodavnicu u Šamcu, ali većinom radimo po narudžbi. Imali smo već nekoliko realizovanih narudžbi sa velikim proizvođačima i kompanijama, ispunjavamo sve rokove, te polako stičemo povjerenje na domaćem tržištu", kazao nam je Mirza.

Mirza nam pojašnjava da je trenutno proizvodnja fokusirana na domaće tržište. Polako otvaraju nova radna mjesta, ali je u pograničnim krajevima često izazov zadržati radnu snagu u toku sezone.

"U narednom periodu ćemo rasti, imamo jasan razvojni plan. Počeli smo saradnju i sa partnerima koji se bave online prodajom, te svakako možemo reći da pratimo trendove i potrebe tržišta. Osigurali smo podršku USAID Projekta "Diaspora Invest" kroz koji smo dobili podršku za nabavku sirovine, razvoj biznis plana te nabavku mašina", dodaje Kučuković.

„Šamac kao grad na granici sa Evropskom unijom još uvijek nije do kraja iskoristio sve šanse za trgovinu i proizvodnju koju takva pozicija može pružiti“, kazao nam je Mirza. Priče poput njegove mogu ohrabriti povratak, ali i novo investiranje u ovaj kraj.

Alen Avdić, Movida

ONLINE PRODAJA JE
BUDUĆNOST!

Alen Avdić, nakon pet godina u sektoru investicionog bankarstva u Holandiji, a zatim i rada za kompanije koje se bave online prodajom na evropskom tržištu, odlučio da je vrijeme da pokrene vlastiti posao. Prateći trendove na tržištu, vraća se u Bosnu i Hercegovinu i pokreće kompaniju “Movida”, koja se bavi online prodajom odjeće i obuće.

“Globalno online tržište raste 10% do 20% godišnje, a bosanskohercegovačko tržište znatno više. Kada su u pitanju proizvodi, sve zavisi od sezone, imate u jednom trenutku da ide obuća, drugi dan košulje. Da biste uspjeli, morate znati procijeniti stalne promjene na tržištu, te biti spremni da odgovorite na nove zahtjeve kupaca. Samo tako možete pratiti tempo i biti prepoznati kao siguran prodavač od povjerenja”, govori nam Alen.

Avdić pojašnjava da transport i distribucija prate razvoj online tržišta, isporuka se realizuje u roku od jednog do tri radna dana. “Tržište raste toliko brzo da svi u ‘lancu vrijednosti’ mogu da zarade dobro, samo trebamo učiti, razvijati lojalnost i saradnju, kako bismo postigli uspjeh”, poručuje Alen.

“Movida” je jedna od kompanija koja je dobila podršku USAID “Diaspora Invest” što joj je otvorilo mogućnost za nova zapošljavanja, povezivanje sa fabrikama i drugim kompanijama. Dobili su podršku i u nabavci opreme. “Moj savjet za dijasporu je da se dođu ako imaju ideje, pronadu biznis kontakte. Mnogo sam naučio ovdje i vidi se da se posao radi na drugačiji način. Ipak, vrijedi pokušati. Online prodaja je budućnost”, zaključuje.

Aiša Obarčanin, MDG International

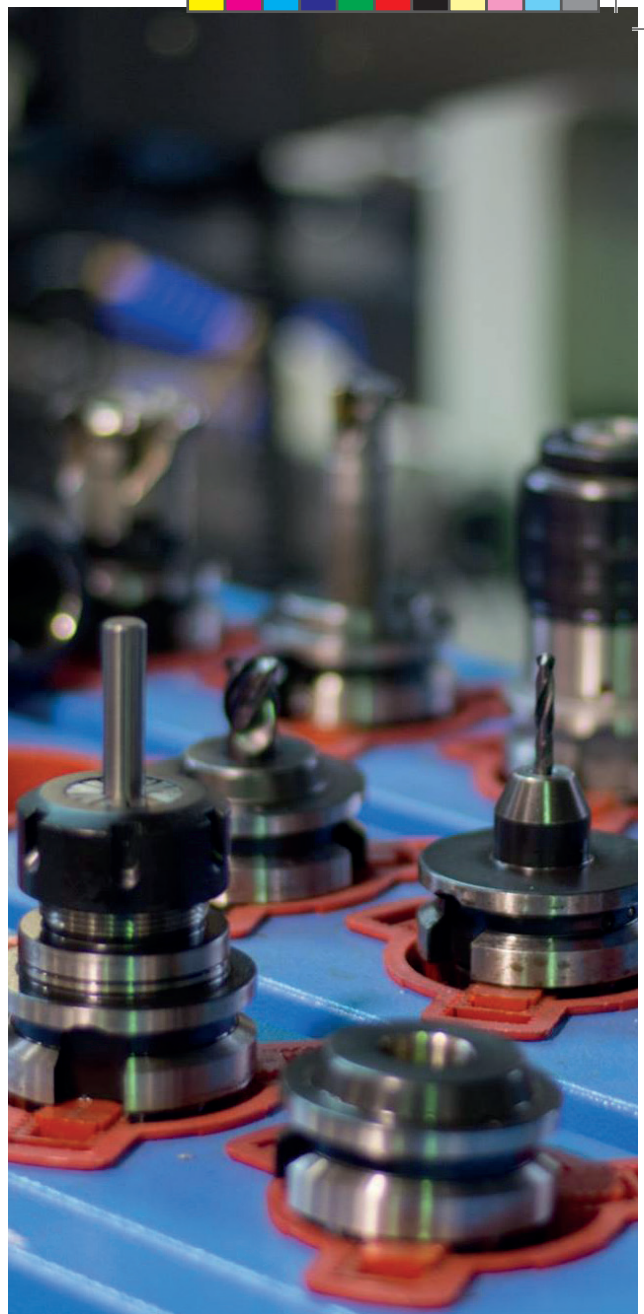
TREBA SE USUDITI I
NAPRAVITI PRVI KORAK!

U skladu sa potrebama tržišta, MDG je investirao u CNC mašine i novi softver napravljen domaćim snagama– ERP sistem koji pomaže osiguranju boljeg praćenja, kvalitete i povećanja učinkovitosti radnih procesa u pogonu. Za njegovo optimalno korištenje radnicima je nedostajala još samo obuka. USAID Projekat „Diaspora Invest“ im je kroz aktivnosti tehničke podrške pomogao u segmentu potrebne doedukacije.

“Ovo će nam pomoći da zaokružimo taj proces proizvodnje, kako radimo, šta radimo, rezultate, analize”, objašnjava Aiša Obarčanin, suvlasnica kompanije MDG International.

“Moj je savjet svim svima, pogledajte ima li adekvatne radne snage u tom produčju. Ako ima, vrlo je lako donijeti tu odluku. Ovdje su radnici vrlo zahvalni, rade, kvaliteta je dobra, ljudi su odgovorni. Mislim sve pozitivno”, kaže Obarčanin.

“Ja samo mogu reći da se treba usuditi i napraviti prvi korak. S druge strane, kad se odvaga ta prednost, koja se ovdje može iskoristiti, što se tiče radne snage, nekih drugih mogućnosti, jeftinijih energetske resursa u proizvodnji, vrijedi pokušati”, zaključuje Obarčanin.

Radojko Stanković, MRD Engineering

INŽENJER U ČELINAC PRENIO
ISKUSTVA IZ NJEMAČKE

Put nas dovodi u Čelinac, gradić u blizini Banje Luke. U industrijskoj zoni nailazimo na nekoliko pogona i kompanija, a među njima i MRD Engineering. MRD je mlada kompanija za proizvodnju mašinskih dijelova. Radojko Stanković, jedan od osnivača kompanije, primjer je investitora iz dijaspore koji svoju radnu sedmicu provodi radeći u inostranstvu, uz istovremeno praćenje razvoja svog poslovnog koncepta u Bosni i Hercegovini.

“Živim u Njemačkoj, pa sam dobar dio mjeseca u putu. Koristim svaki slobodan trenutak da dođem ovdje i pratim rad naše kompanije, a svakodnevno sam u kontaktu sa našim ljudima ovdje. Izazov je raditi na dvije strane, ali ne bih uložio da ne vjerujem da možemo napraviti posao. Prepreka je puno, treba nam kvalifikovana radna snaga, da biste ostvarili profitabilnost ne smiju nam se događati greške u proizvodnji, a i nedovoljna transportna povezanost nekad nas usporava. Međutim, cijenom se možemo nametnuti na zapadnim tržištima, a s tim je onda lakše prevazići početne prepreke. Prenoseći iskustva iz inostranstva osigurali smo i prepoznatljivost naše male kompanije po kvaliteti realizacije narudžbe”, kaže nam Radojko.

“Proizvodimo mašinske dijelove, kroz preciznu mehaniku i CNC mašine. Postigli smo povjerenje kupaca, te se želimo profilisati kao kompanija koja radi na maloserijskoj i pojedinačnoj proizvodnji. Tu je naša šansa”, dodaje Radojko.

“Imamo savremenu opremu visokog kvaliteta. Nedavno smo nabavili i nove mašine. Saradujemo sa USAID Projektom ‘Diaspora Invest’ koji će nas podržati u sufinansiranju nabavke mašina, te u edukaciji radnika. Izuzetno je važno za kompaniju koja raste da se kadrovi usavršavaju i da izgradimo tu jezgru tima koja može da iznese i najkompleksnije zadatke”, napominje Radojko.

“Izrada dijelova se vrši preko 3D modela i kreiranja programa, kroz Solid-Works i Solid-Cam softverskih rješenja. Želim da iskustvo koje sam stekao radeći u inostranstvu, te radnu etiku i disciplinu prenesem na nove generacije. Kroz razvoj jake i stabilne kompanije oni mogu računati na poslove ovdje, te razmišljati o svojoj budućnosti u Čelincu. Pružili smo priliku ljudima i da se prekvalifikuju i steknu nova znanja. Većina mladih ljudi zna prepoznati šansu koja im se pruža i zato imam povjerenje u svoj tim”, zaključuje direktor kompanije “MRD Engineering”.

Medina Rahman Čaušević, EDNA Metalworking

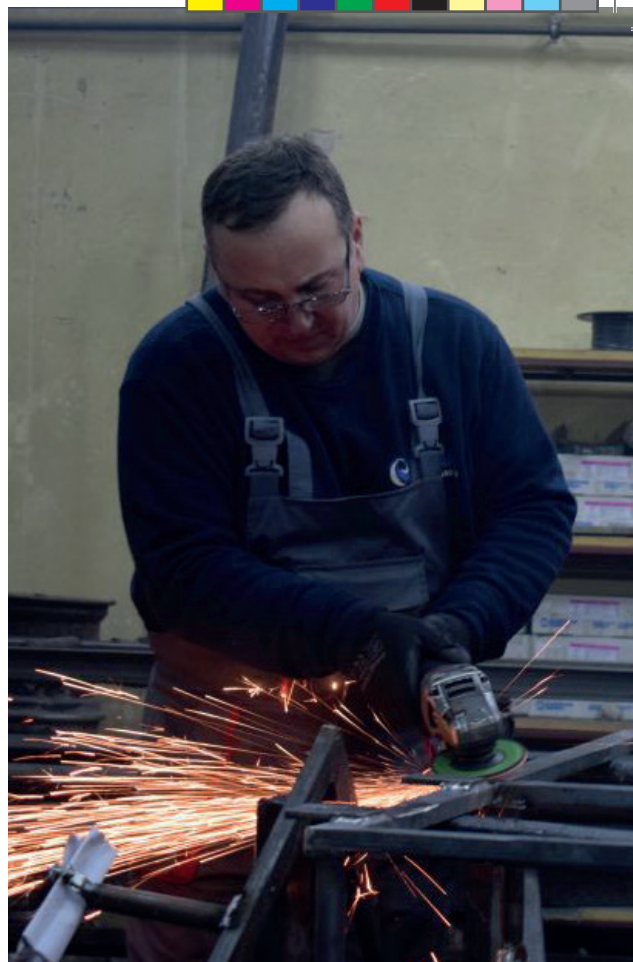
ŽENA KOJA PREDVODI ŠIRENJE
PROIZVODNJE METALNIH
KONSTRUKCIJA U PRIJEDORU

Na ulazu nas dočekuje Medina Rahman, direktorica „EDNA Metalworking“, prijedorske kompanije koja se bavi proizvodnjom metalnih konstrukcija. Trenutno zapošljava trideset radnika, a fokus proizvodnje im je na izradi stanica za grijanje. Izvoze isključivo za njemačko tržište, a planiraju i širenje na druge zemlje Evropske unije.

„Investitori su naši ljudi iz bosanskohercegovačke dijaspore u Njemačkoj, te je tako i došla ideja za pokretanje preduzeća u Prijedoru. Imamo veliku podršku lokalne zajednice i Agencije za razvoj grada Prijedora. Uskoro će nam pet godina poslovanja, te se nismo susreli ni sa jednim vidom problema u komunikaciji sa lokalnom samoupravom“, poručuje nam Medina.

Sa USAID Projektom „Diaspora Invest“ dogovorili su organizaciju treninga za dodatnu obuku i edukaciju radne snage. Iz „EDNA Metalworkinga“ poručuju da će im ova vrsta podrške osigurati prostor za otvaranje novih radnih mjesta.

„U 2019. godini planiramo proširenje rada. Planiramo izgraditi proizvodnu halu na parceli od oko 4 hiljade kvadrata u Industrijskoj zoni ‚Celpak‘. Realizacijom ovog projekta će se stvoriti uslovi za zaposlenje novih radnika, te ćemo proširiti proizvodnju. Otvaramo mogućnost za

pokretanje novog investicijskog ciklusa. Raditi se mora, a kroz proširenje i stalno napredovanje imamo šansu za uspjeh“, zaključuje direktorica „EDNA Metalworkinga“.

„EDNA Metalworking“ je još jedna od kompanija koje su pokrenute investicijom iz dijaspore u prijedorskoj regiji.

Višnja Ćorić-Babović, H2i Balkans

ŠTETE OD POPLAVA MOGU BITI
MINIMIZIRANE I ČAK IZBJEGNUTE

Da investicije iz bosanskohercegovačke dijaspore pronalaze interesantne puteve do domovine, potvrđuje i priča Višnje Ćorić-Babović, koja je kao članica tima H2i u Singapuru, odlučila pokrenuti kompaniju u Sarajevu.

“H2i Balkans je osnovan početkom ove godine u Sarajevu, s ciljem da prenesu znanja koja smo kreirali u Singapuru i želimo ih aplicirati na projekte na području naše zemlje i cijelog Zapadnog Balkana. Želimo ponuditi usluge predviđanja poplava i mapiranje područja koja su podložna promjenama klimatskih uslova. Naš tim raste, te vjerujem da predviđanje poplava može doprinijeti ugroženim područjima”, izjavila je Ćorić-Babović, menadžerica operacija H2i Singapur i direktor H2i Balkans.

Osnivanju H2i Singapur i H2i Balkans, kako je dodala, prethodio je put koji je trajao skoro 20 godina.

“U Singapuru sam deset godina vodila poslovnu podružnicu renomiranog nizozemskoga instituta za vodu i okoliš ‘Deltares’, u to vrijeme njihovo jedino predstavništvo na području jugoistočne Azije, i kroz ovaj posao stekla vrijedno iskustvo i široki krug profesionalnih poznanstava”, kazala je Ćorić-Babović.

Ova kompanija u BiH podržana je i kroz USAID Projekat “Diaspora Invest” i namjeravaju proširiti tim, osigurati odgovarajuću obuku i napraviti iskorak na našem tržištu. Cilj je, kaže Ćorić-Babović, dosegnuti sa tehnologijom i do udaljenijih i slabije povezanih područja, manjih zajednica koja su u poplavnim područjima, a koja

nemaju mogućnost povezivanja sa modernom tehnologijom koja osigurava pravovremeno upozorenje rizika po ljudstvo i materijalna dobra, od nadolazeće poplave.

Ćorić-Babović je napomenula da ogromne štete od poplava uz područja bosanskohercegovačkih rijeka, koje su se dešavale ranije, mogu biti minimizirane i čak izbjegnute. H2i Singapur je u maju ove godine primio prestižnu nagradu “Winsemius Award” u kategoriji malih preduzeća “Zvijezda u usponu”.

“Mišljenja sam da H2i Balkans može isto tako postati zvijezda u bosanskohercegovačkim okvirima, kroz profesionalnu pomoć i relevantnu edukaciju koju želimo pružiti na lokalnom terenu. Istovremeno, za ovaj cilj, potrebna nam je podrška lokalnih zajednica, da bi došlo do primjene naših tehnologija tamo gdje je primjena najpotrebnija”, zaključila je Ćorić-Babović.

Edin Ahmetspahić, Propeller

ISPORUČITI OBEĆANO JE KLJUČ
USPJEHA U IT SEKTORU!

Edin Ahmetspahić je kao dijete u ratu izbjegao u Švedsku, ali se u mladosti vraća u domovinu, gdje završava Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu. Prije dvije godine će ga prijedlog poslovnih partnera iz Švedske, preusmjeriti iz prava u IT sektor. Zajedno sa njima pokreće IT firmu u BiH naziva "Propeller".

„Osnivači imaju uspješne kompanije u Švedskoj, od kojih je jedan i član bosanskohercegovačke dijasporne, te su prepoznali potencijal koji u BiH imaju naši mladi stručnjaci i stručnjakinje. Oni poznaju skandinavsko, ali i globalno tržište, pa je u ovoj priči njihov dio posla pronalazjenje klijenata. Na nama u Sarajevu je ostao zadatak podizanja jednog snažnog tima i osiguranje razvoja proizvoda koji će imati prolaz na tržištu IT industrije“, započinje svoju priču Edin Ahmetspahić, direktor kompanije „Propeller“.

IT industrija raste u Bosni i Hercegovini, a pored nekoliko većih kompanija čiji se brojevi zaposlenih već kreću oko stotine, izuzetno važan segment predstavljaju male i brzorastuće kompanije kao što je "Propeller". Kompanija nastala u junu 2017. godine, već zapošljava 15 IT eksperata, te je u potpunosti fokusirana na inostrane klijente.

„Ponosni smo što blizu polovine uposlenih čine žene. Izuzetno je važno da firme u IT sektoru razumiju potrebu uključivanja, vraćanja nazad društvu, rada sa zajednicom. Ako razmislite, kompanije ove vrste rade neovisno o lokalnom tržištu, izvozimo vani, marketing ovdje i nije nešto što je primarno. Međutim, ako ne radimo na dobrom poslovnom ambijentu, ako ne vratimo optimizam mladim ljudima ovdje, imat ćemo vrlo brzo problem sa radnom snagom. I zato svi

imamo dužnost da damo svoj doprinos“, dodaje Ahmetspahić.

Kao primjer dijasporske investicije, „Propeller“ je dobio podršku USAID Projekta „Diaspora Invest“. Sufinansiranje nabavke opreme ubrzala je nova zapošljavanja u kompaniji.

„Velika je stvar dobiti priznanje na ovaj način, te imati podršku USAID Projekta 'Diaspora Invest'. Zapravo, već sada vidimo rezultate te saradnje. Do kraja godine očekujemo nastavak rasta broja zaposlenih, okupljamo kvalitetne i talentovane ljude. Mnogi od njih možda mogu svoje radno mjesto naći i vani, te nije toliko jednostavan posao motivirati ih na ostanak. Međutim, naša pozitivna priča se širi dalje, stručnjaci prepoznaju prednost radnog mjesta u kojem se radi bez stresa, na zanimljivim, dugoročnim projektima, gdje smo fokusirani na rezultate, a istovremeno radimo na izgradnji tima“, napominje Ahmetspahić.

Tim stiče važna iskustva kroz rad na velikim globalnim projektima, te žele nastaviti sa jačanjem referenci, kako bi se mogli nametnuti na tržištu. Na kraju, Ahmetspahić dijeli tajnu uspjeha na švedskom tržištu.

„Da biste nešto prodali vani, potrebna vam je izgradnja odnosa sa klijentima. Mi nismo najjeftiniji, ali imamo ljude u koje klijenti mogu imati povjerenje. Što kažemo da ćemo isporučiti, mi ćemo isporučiti. I to je imidž na kojem trebamo graditi IT sektor u BiH, to je na kraju poruka sa kojom prodajemo naše usluge vani“, zaključuje Ahmetspahić.

Bojan Rankić, Ekonomik Grupa

U SREBRENICI PRAVE
NAJPRISTUPAČNIJE PROMO-
KONTEJNERE U REGIJI

Za manje od dvije godine od pokretanja posla u Srebrenici, „Ekonomik Grupa“ je zaposlila 34 radnika iz lokalne zajednice. Za Bojana Rankića, mladog poduzetnika koji predvodi razvoj biznisa u Srebrenici, nema vremena za odmor. Kompanija izrađuje kontejnere za međunarodno tržište, svakog dana dolaze nove narudžbe, a u ovom poslu je najvažnije ispoštovati zadane rokove.

„Pored poslova masovne proizvodnje i konstrukcije kontejnera za različite upotrebe, ponosni smo na montažne kontejnere koje pravimo za posebne namjene – kao info-štanove i promotivne postavke. Vjerujem da taj proizvod ima svoje mjesto i na bosanskohercegovačkom tržištu, gdje lokalne kompanije, ali i lokalne zajednice mogu da ga iskoriste, naprimjer, kao idealnu opciju za privremene, sezonske postavke turističke promocije“, kazao je Rankić.

„Pop up stores“, kako zovu ovaj koncept, postao je popularan u SAD-u prije desetak godina, a razlog je bio veoma jednostavan – u tom trenutku bilo je manje novca, ljudi su rijetko išli u kupovinu, trgovci nisu imali dovoljno sredstava za investicije, a ovakve radnje imaju više pozitivnih karakteristika – privlače pažnju, predstavljaju drugačiji B2B kanal i promovišu brend kao inovativan i sklon promjenama. Takođe, poslovni prostor koji se iznajmljuje na ovaj način trebalo bi da bude jeftiniji za potencijalne zakupce.

„Želimo donijeti nešto novo. Ovakve konstrukcije mogu obogatiti sadržaj urbanih sredina, biti dobra zamjena za trajne građevine u mjestima gdje ne želite dodatno zagušiti prostor – turističkim dijelovima grada ili parkovima i zelenim prostorima“, dodaje Rankić.

Montažni kontejneri dimenzija 6 x 2.4 metra, uz visinu od 2.6 metara, izrađeni su na čeličnoj konstrukciji, sa ulaznim vratima, staklenim

harmonika vratima i kliznim sistemom, sa obloženim podom i ivericama, te dodatnom platformom, tendom, klima uređajem i pripremljenim elektroinstalacijama. U „Ekonomik grupi“ ovakav kontejner mogu završiti za 20 radnih dana.

„Nudimo pristupačne cijene za ovakve pojedinačne narudžbe, te se cijena sa PDV-om kreće na oko 21.645 eura. Ako to uporedite sa ponudama o kojima se često govori u medijima kada su pripreme sličnih objekata u pitanju, jasno je da zaista prostora za saradnju ima, te vjerujem da će postepeno naša prepoznatljivost rasti i na ovom tržištu“, dodaje Rankić.

U „Ekonomik Grupi“ je posao na prvom mjestu, a njihov rad je prepoznala i lokalna zajednica, a nedavno i USAID Projekat ‘Diaspora Invest’ s kojim imaju uspješnu saradnju na razvoju proizvodnje, a podržali su ih i u sufinansiranju nabavke opreme. Dobre prakse, otvorenost kompanije za zapošljavanje, te činjenica da je direktoru Rankiću na prvom mjestu trud i zalaganje radnika, već su ovu investiciju učinili uspješnom pričom iz Srebrenice.

„Radimo sa cijelim regionom. U našoj kompaniji rade ljudi različitih nacionalnosti i vjerske pripadnosti, te smo ponosni na to što tu nema razlika i podjela. Isto tako, naš rad podržavaju svi predstavnici opštinskih vlasti. Zadovoljstvo mi je što imam priliku uložiti novac u kraj iz kojeg vodim porijeklo i vjerujem da će moja priča ohrabriti i druge da ulože u Srebrenicu, podrže nas koji ovdje pokrećemo posao i kreiramo nova radna mjesta. Jednostavno, da bi ljudi ovdje ostali i da bi ovdje vidjeli neku budućnost za generacije koje dolaze, moramo raditi zajedno, i moramo stvarati novu vrijednost kako bi ova opština postala simbol obnove i napretka za ostatak zemlje i regiona“, zaključio je Rankić.

Jasmina Čušić, Eko Jasmina

JASMINA OKUPILA INVESTITORE
IZ DIJASPORE I RAZVILA BIZNIS SA
POVRĆEM I VOĆEM U MOSTARU

Danas je u radnji gužva, brojni Mostarci i Mostarke se raspituju o tome šta ima i šta stiže ovih dana. Jasmina Čušić je počela sa prodajom povrća putem društvenih mreža prije tri godine, a danas rukovodi radnjom u centru grada i kompanijom „Eko Jasmina“ sa mrežom kooperanata iz cijele Hercegovine.

„Počela sam sa blitvom i salatama, kada smo vidjeli kako ide – sve je počelo da raste iz dana u dan. Ja sam rodom iz Višića, u poljoprivredi sam čitav život. Kada smo napunili ‘kadeta’ do vrha i krenuli, nismo ni pomislili da ćemo doći do mjesta gdje smo danas“, pojašnjava nam Jasmina.

Po profesiji nastavnica engleskog jezika, Jasmina je vrlo brzo prepoznala šanse uvezivanja sa bosanskohercegovačkom dijasporom. Pronašla je investitore iz bh. zajednica širom svijeta, koji su uložili svoje kontakte, znanje i novac, te danas imaju suvlasnički udio u ovom brzorastućem preduzeću.

„Ključno je imati dobru priču. Na tome izgradite povjerenje. Trebalo nam je dugo da nađemo kooperante, koji dijele sve vrijednosti koje mi želimo dijeliti kroz kompaniju. Povjerenje se gradi sa vremenom, pazi se na standarde, stalno radimo analize i provjere. Iz toga izraste jedna dobra praksa koja se širi dalje. Sada imamo 24 uključena kooperanta, svoje plantaže u Nevesinju i u Višićima“, dodaje Jasmina.

Kada su kupili zemlju u Nevesinju i podigli ekovojnjak na 64 dunuma sa 2300 stabala, Jasmini je bilo jasno da će sa ekspanzijom doći i novi izazovi.

„Naredni iskorak je prerada, a za naše proizvode tržište postoji. Kupaca koji žele jasno znati put od polja do stola je sve više, koji razumiju kad je sezona nečega, kad nije. Uvozimo organsko sjeme, educiramo kooperante“, dodaje Čušić.

Jasmina kaže „zemlja je prazna, pa sve ptice dođu na naše jabuke.“ Istine u tome ima, jer krajevi u kojima poljoprivreda tek pronalazi nove šanse za razvoj obično su i mjesta masovnog odlaska mladih. Ipak, model po kojem „Eko Jasmina“ radi, sa ulagačima iz dijaspore, nudi jednu novu perspektivu i mogućnost razvoja.

„Sada realiziramo novi projekat uz podršku USAID Diaspora Investa. Nedavno sam se susrela sa gospodinom Brockom Biermanom iz USAID-a koji je pitao za izazove i prepreke investiranju u BiH. Jednostavno, možemo uvijek nabrojati deset razloga zašto bi neko odustao. Meni je lakše kazati da mi evo, baš nismo“, zaključuje Jasmina.

Dragan Čokljat, Hotel Stanica Ravno

STARA STANICA U RAVNOM
JE NOVO STAJALIŠTE PUTNIKA
KA MORU

Put nas vodi u Ravno, stanicu na liniji nekadašnje uskotračne pruge Čapljin-Dubrovnik, na krajnjem jugu naše zemlje. Općina prepoznatljiva po špilji Vjetrenica, danas ima nove perspektive za širenje turističke ponude. Na ulaznim vratima hotela „Stanica Ravno“ dočekuje nas domaćin Dragan Čokljat.

„Mi smo nekako blizu svega, tu nam je Mostar, Počitelj, Dubrovnik. Ovo je lijepa odmorišna stanica ljeti, ali i mjesto u kojem možete provesti nekoliko dana u proljeće i jesen. Ljudi traže mjesta u kojima mogu povezati etnoturizam sa prirodnim ljepotama, biti bez gužve i pritiska, odmaknuti se od brze svakodnevnice. Istovremeno, Ravno je znatno pristupačnije po ponudi i cijeni, a može donijeti potpuni doživljaj“, kaže nam Čokljat.

Brojni Ravnjani danas žive u Dubrovniku, a i obitelj Čokljat je primjer ljudi koji su napravili posao 'preko granice', te sada prepoznaju prilike za ulaganje u Bosnu i Hercegovinu. Ravno polako postaje i poželjna adresa za starije stanovnike Dubrovačko-neretvanske županije. Dragan kaže da se svaki novi čovjek u mjestu osjeti, te donosi živost u zajednici.

„Mi smo dobili podršku USAID Projekta 'Diaspora Invest' upravo zato što smo ponudili jedan iskorak u nadopunjavanju turističke ponude našeg kraja. Druga važna točka u tome je da, premda se čini nekad i čudnim, tu je blizu granica, mladi odlaze u potrazi za poslom, ali tek dolazi vrijeme kada će ljudi ovog kraja koji su napravili nešto, ili u Dubrovniku, ili negdje dalje u inozemstvu, početi

razmišljati o povratku, ulaganju i pronalaženju smiraja u malim zajednicama kakva je naša“, napominje Čokljat.

Ravno je danas i omiljena stanica biciklista na 'Ćirinoj turi'. Prolaziti turom stare pruge, pored starih mlinova i nekropola stećaka za svakog turistu je jedinstveno iskustvo.

„Počela se stvarati navika da ljudi zastanu ovdje, kada idu prema Pelješcu preko Čepikuća, ili prema Dubrovniku i dalje. Krajem petog mjeseca, 29. i 30. svibnja, očekujemo manifestaciju 'Ravanjsko ljeto'. Navratite i na Ravanjski bronzin u 10. mjesecu. Imamo restoran, a sada radimo na podizanju otvorene kuhinje. Posjetioci su oduševljeni pirjanom i češkekcom, lokalnim tradicionalnim jelima, za koja se vrijedi najaviti, češkek se sprema i po 15 sati“, dodaje Dragan.

Hotel „Stanica Ravno“ ima moderno opremljene sobe i apartmane, te je kroz svega nekoliko godina, obitelj Čokljat uspjela od zapuštenog objekta u kamenjaru napraviti nezaobilazno stajalište na putu ka moru. Ove godine žele završiti vanjsku kuhinju, a u planu je i bazen. „Vjerujem da vrijeme za ovo naše malo mjesto tek dolazi“, poručuje na kraju naš domaćin.

Elvis Smajlović, Delta Plus

SVA PROIZVODNJA IZ
SANE IDE ZA NJEMAČKU

Selo Suhača, u blizini Sanskog Mosta, posljednjih godina izrasta u središte razvoja i mjesto odakle sa radom kreću uspješne poslovne priče ovog kraja. Tu je svoj dom našla i kompanija "Delta Plus", pokrenuta od Elvise Smajlovića, Sanjanina koji više od dvije decenije živi i radi u inostranstvu. U kompaniji nas dočekuje direktorica Dijana Nalić.

"Kompanija 'Delta Plus' proizvodi PVC stolariju za međunarodno tržište. Nastala je u saradnji sa sestrinskom firmom Delta GmbH iz Njemačke te poslovnim partnerima osnivača. Zadovoljstvo nam je što smo danas jedna pozitivna priča i što možemo reći da smo ovdje omogućili lokalnoj domaćoj radnoj snazi da radi, da se usavršava i gradi kompaniju od sredine 2017. godine kada smo zajedno krenuli s ovim projektom", - započinje svoju priču Dijana.

"Striktni rokovi i visoki zahtjevi njemačkog tržišta određuju i naš posao. Zato je izuzetno važno bilo pokrenuti kompaniju koja će pratiti te standarde, ali i obučiti radnike. Danas imamo oko 58 zaposlenih, uglavnom mladih ljudi, te nam je prosjek starosti negdje oko 26 godina. Odlazaka iz Sane ima, ali postoji i veliki interes za zaposlenjem u lokalnoj zajednici", napominje Dijana.

Uz podršku USAID Projekta „Diaspora Invest“, kompanija „Delta Plus“ nastavlja raditi na razvoju kompanije. „Na osnovu već ugovorenih poslova i potražnje, ukazuje se potreba za stalnim ulaganjem u tehnologiju i infrastrukturu. Ovdje želimo ponuditi alternativu mladim profesionalcima, omogućiti im adekvatnu edukaciju i priliku za

napredovanje. Danas, sa takvim vrijednim timom mi 100% proizvoda izvozimo za Njemačku", dodaje.

„Razvili smo sistem u kojem imamo, u velikom dijelu, automatiziranu proizvodnju, jasan red koraka i tok rada. Ponosna sam što je naš proizvodni pogon uredan, i što postoji zavidna radna disciplina koja nam omogućava postizanje dobrih rezultata. Želimo nastaviti sa zapošljavanjem, izgradnjom nove proizvodne hale i svojim radom poslati najbolju moguću poruku i potencijalnim drugim investitorima iz dijaspore, ali i našim sugrađanima. Važno je da osiguramo da posla u našoj zemlji ima i da se svojim proizvodom možemo nametnuti“, zaključuje direktorica kompanije „Delta Plus“.

O BIZNIS CENTRU BH. DIJASPORE

Prvi kontakt je najvažniji – Biznis centar bh. dijaspore radi na aktivnostima direktne saradnje bh. dijaspore i lokalnih kompanija.

Biznis centar bh. dijaspore predstavlja središte susreta bosanskohercegovačke poslovne dijaspore u Sarajevu.

Riječ je o kancelariji za informativno-tehničku podršku, koja je posvećena promociji i potpori investicija bh. dijaspore u Bosni i Hercegovini. Bogato iskustvo, te brojni kontakti u zemlji i svijetu, omogućavaju timu koji je okupljen oko DBC-a da brzo i efikasno osigura odgovore na sva pitanja potencijalnih ulagača, ali i da im pomaže u prevazilaženju prepreka prilikom procesa registracije i drugih izazova u toku poslovanja u našoj zemlji.

“Naše dosadašnje iskustvo govori da investitori koji dođu u Bosnu i Hercegovinu da ovdje investiraju, često nakon dvije-tri sedmice izgube strpljenje i vrate se odakle su došli. Biznis centar bh. dijaspore (DBC) nastoji da ovim osobama na jednom mjestu pruži svu neophodnu podršku kako bi kompanije u početnom procesu prošle što bezbolnije”, kaže Armin Alijagić iz “Naše perspektive”.

DBC je mjesto okupljanja, gdje poslovni ljudi iz cijelog svijeta dolaze da podijele svoja iskustva, preporuče promjene javnih politika i rješenja, te

se informišu o dobrim prilikama za pokretanje posla i stvaranje novih radnih mjesta u Bosni i Hercegovini. Potvrđuju to i nedavno održane radionice „DiaWorks“, gdje predavači iz bh. dijaspore prenose svoje znanje na poduzetnike u zemlji. Tako je Lilijan Sulejmanović (Velika Britanija) održala trening o razumijevanju konkurencije, dok je Biljana Lovrinović (SAD) govorila na temu digitalnog marketinga i brendinga.

Biznis centar bh. dijaspore saraduje sa Agencijom za promociju stranih investicija BiH (FIPA), Vanjskotrgovinskom komorom BiH, te redovno komunicira sa svim nadležnim institucijama koje se bave saradnjom sa dijasporom. DBC pretražuje baze podataka, te su nam dostupni svi relevantni izvještaji preko kojih Vam možemo ponuditi pravovremene i valjane informacije o stanju bh. ekonomije i prilikama u različitim sektorima.

DBC stoji na usluzi svima koji su zainteresovani za poslovno povezivanje sa bh. dijasporom, pokretanje novih investicija i projekata razvoja, te nudi svoj prostor za održavanje sastanaka, edukacija i treninga u vezi sa jačanjem kapaciteta i umrežavanjem bh. dijaspore na polju ulaganja u privredni razvoj BiH.

Događaji podržani od USAID
Projekta „Diaspora Invest“

BHdiaFor – Biznis forum bh. dijaspore koji okuplja investitore već šest godina

Biznis forum bh. dijaspore – BHdiaFor, jedan od najvećih poslovnih skupova sa članovima zajednice dijaspore u Evropi, održava se svake godine na drugoj lokaciji u Bosni i Hercegovini. Do sada je održano 5 skupova, i to u Prijedoru, Sarajevu, Banjoj Luci, Tuzli i Mostaru. Do sada je forum okupio preko 800 učesnika iz BiH i inostranstva, te je putem upitnika obuhvaćeno i mapirano preko 1.500 članova zajednice dijaspore, potencijalnih investitora i uspjeha menadžera iz 40 zemalja.

Ciljevi skupa su stimulisanje investicija i poslovne saradnje sa bh. dijasporom te povećanje svijesti o razvojnom potencijalu bh. dijaspore. Skup nudi jedinstvenu priliku domaćim privrednicima

i ostalim razvojnim akterima u BiH da se susretnu sa najuspješnijim privrednicima bh. porijekla koji svoje trenutno prebivalište imaju van BiH.

Na skupu se također prezentiraju brojni investicioni projekti, primjeri dobre prakse dijasporskih investicija u raznim sektorima, te iskustva drugih zemalja u radu sa dijasporama.

U proteklim godinama, Forum je ugostio brojne priznate goste, te pomogao u realizaciji konkretnih investicija i poslovne saradnje sa bh. dijasporom. BHdiaFor se realizuje uz podršku USAID Projekta „Diaspora Invest“.

Događaji podržani od USAID Projekta „Diaspora Invest“

Reconnect svakog augusta u Sarajevu povezuje lokalne poduzetnike i bh. dijasporu

Konferencija „Reconnect“ je jedan od godišnjih skupova poslovne bh. dijaspore koji se održavaju uz podršku USAID Projekta „Diaspora Invest“. Organizator godišnjeg Reconnect skupa je Restart, projekat koji djeluje u sastavu Udruženja „Bosnian-American Friendship Association“ (BAFA). Organizator je pozvao bh. firme koje traže partnere, klijente ili predstavnike u dijaspori, firme u vlasništvu pripadnika bh. dijaspore koje traže partnere ili dobavljače u BiH, kao i profesionalce zainteresirane za širenje mreža poslovnih kontakata da se prijave za učešće.

Ukupno 130 učesnika, uključujući 97 iz Bosne i Hercegovine i 33 iz inostranstva, razgovarali su o mogućnostima uspostave i jačanja lanaca snabdijevanja na tržištu Bosne i Hercegovine, posebno u sektorima proizvodnje i ITES usluga koje se prenose putem informacionih tehnologija i imali priliku razgovarati na B2B panelu brzog poslovnog umrežavanja.

Brzo B2B umrežavanje omogućilo je za 28 učesnika iz ITES i 14 iz proizvodnog sektora kratko direktno predstavljanje potencijalnim poslovnim partnerima iz iste branše. U završnom dijelu skupa učesnici su imali dodatne mogućnosti za uspostavljanje poslovnih kontakata. Izvještaj o evaluaciji pokazao je da je na trećem godišnjem izdanju Reconnect skupa, održanom u Sarajevu u avgustu 2018. godine, uspostavljeno najmanje 188 poslovnih kontakata, uključujući 30 koji imaju potencijal da prerastu u konkretnu poslovnu saradnju.

Četvrti „Reconnect“ je planiran za ljeto 2019. godine, te se nastavlja realizovati kao dio podrške umrežavanju bh. dijaspore u sklopu aktivnosti USAID Projekta „Diaspora Invest“.

RAD SA ZAJEDNICOM
Podrška organizaciji okupljanja
poslovne dijaspore

USAID Projekat „Diaspora Invest“ podržava okupljanja bosanskohercegovačke dijaspore, te saraduje sa lokalnim projektima i aktivnostima koje imaju za cilj povezivanje, prenos znanja i nove investicije u Bosnu i Hercegovinu.

Pored biznis foruma „Reconnect“ i „BHdiaFor“, podržali smo i konferenciju “Bosanskohercegovačka izvrsnost – uloga dijaspore u jačanju ekonomskih kapaciteta Bosne i Hercegovine” koju su organizovali Ekonomski fakultet Univerziteta u Bihaću i Razvojna agencija Unsko-sanskog kantona, te organizaciju godišnjih međunarodnih naučnih i poslovnih okupljanja u okviru Dana Bosanskohercegovačko-američke akademije umjetnosti i nauka“ (BHAAS) koji su u junu 2018. godine održani na Jahorini, te 2019. u Sarajevu. Također, podržali smo i organizaciju konferencije

„Connecto“ koju je u Mostaru 2019. organizirao Tehnološki park INTERA.

Naši predstavnici su o potencijalu bosanskohercegovačke dijaspore govorili na Livno Business Forumu, Sarajevo Business Forumu, ali i u posebnim emisijama o bosanskohercegovačkoj dijaspori u medijima.

Planirate organizaciju događaja koji okupljaju poslovnu dijasporu?
Javite se sa prijedlozima za saradnju

Ekspert za mobilizaciju dijaspore

Kingsley Aikins posjetio BiH:

Ljudi iz dijaspore su vrijednost ove zemlje!

Kingsley Aikins, međunarodni ekspert za mobilizaciju i umrežavanje dijasporskih zajednica, na poziv i uz podršku USAID Projekta "Diaspora Invest", posjetio je Bosnu i Hercegovinu. Aikins je održao predavanje u Biznis centru bh. dijaspore u Sarajevu, a zatim se u Tesliću sastao sa predstavnicima radnih grupa za izradu strategija za rad sa dijasporom na različitim razinama vlasti. U okviru trodnevnog programa, gospodin Aikins je imao priliku podijeliti svoje znanje i iskustva o mobilizaciji dijaspore iz Republike Irske koja je značajno doprinijela ekonomskom razvoju ove zemlje, ali i predočiti niz uspješnih primjera povezivanja dijaspore širom svijeta. Sa Aikinsom smo razgovarali o perspektivama mobilizacije bosanskohercegovačke dijaspore.

„Često se na dijasporu gleda kao na 'izgubljene igrače', a ne kao na 'nacionalni resurs'. Između ta dva pristupa leži i razlika kako gledamo na njihov potencijal. Nekada se na migracije gledalo kao na nešto konačno. Prije nekoliko generacija kada biste ispratili porodicu iz Irske, znali ste da se više nikada nećete vidjeti. Sada nije tako, sada postoji kontinuirana mobilnost i ne smijemo dopustiti da svakoga ko ode u drugu zemlju izgubimo iz šire slike. Ljudi su sada 'tamo i ovdje', žive transnacionalne živote, u različitim periodima žive na različitim mjestima, zato je ključ održavanje veze i pronalaženje pravih načina za uključivanje“, poručuje Aikins.

Aikins potvrđuje da iskustva iz Bosne i Hercegovine važe i za druge zemlje širom svijeta. Iseljenička zajednica se lakše povezuje na lokalnom nivou, te tu leži i najveći potencijal za direktne investicije.

„Jedna od grešaka koje često pravimo u vezi sa dijasporom jeste da ih posmatramo kao jedinstvenu grupaciju. Ne postoji jedna homogena dijaspora, ni kada je u pitanju Bosna i Hercegovina,

ni bilo koja druga. Segmentacija, procjena različitih potreba i zahtjeva, uzimajući u obzir različitu pozadinu, interese i ideje, jeste ključna za efikasan pristup dijasporskim zajednicama“, napominje Aikins.

Aikins na 'dijaspori kapital' gleda kao na resurse koje države, zajednice ili organizacije imaju kroz ljude, novac i znanje.

„Isto postoji, ali uvijek morate strateški gledati. Ljudi mogu biti vrlo povezani sa mjestom gdje rade i žive, a istovremeno biti povezani sa zemljom porijekla. Isto tako, danas imate povezivanje ljudi sa gradovima i zemljama gdje su se školovali, gdje su jedan period radili. U svakoj vrsti ovih veza postoji i šansa za saradnju i umrežavanje“, dodaje Aikins.

Poručuje da dijasporska podrška počinje sa doznakama porodici, a dostiže svoj vrhunac kroz direktne investicije dijaspore.

„Ljudi prvo šalju novac svojim porodicama. Ove doznake širom svijeta prelaze 650 milijardi dolara godišnje prema Svjetskoj banci. To je samo dio koji ide preko banaka. Ali to je samo početak piramide. Kako se dijasporska zajednica razvija, uključuju se u humanitarne programe podrške, onda slijede investicije. I još jedna stvar koja je važna. Kada su ljudi uspješni, kada naprave rezultate u zemljama gdje su izgradili karijere, onda počinju razmišljati o postizanju nečeg većeg za društvenu zajednicu. I u tom trenutku vi imate priliku da ih privučete i da ih motivišete da razmišljaju o investiranju u zajednice iz kojih vode porijeklo“, kaže Aikins.

„Gledajući iz perspektive Irske, premda često države prioritarno razmišljaju kako zaustaviti masovni odlazak, važno je da pažnju posvetimo održavanju veze sa ljudima koji upravo odlaze na rad u inostranstvo. Samo tako oni će ostati trajni resurs za zemlju iz koje su došli“, zaključuje Aikins.

18. DECEMBAR, DATUM
VRIJEDAN OBILJEŽAVANJA

DAN INVESTICIJA DIJASPORE

Od 2018. godine USAID Projekat „Diaspora Invest“ obilježava 18. decembar kao Dan investicija dijaspore – Diaspora Investment Day. Na prvom okupljanju ovog tipa koji je održan u Hotelu Europe u Sarajevu, prisustvovalo je više od 50 predstavnika kompanija, medija, institucija i organizacija koje aktivno sarađuju sa našim projektom.

Prikazana je video priča o kompaniji „Bonatura“, a održana je i panel diskusija u kojoj su učestvovali Medina Rahman Čaušević iz „EDNA Metalworking“, Senita Slipac iz „OREA Bazaar“ i Višnja Ćorić Babović iz „H2i Balkans“.

Učesnici i učesnice događaja su imali priliku podijeliti svoja iskustva, govoriti o izazovima, preprekama i prilikama za investitore iz bh. dijaspore. U okviru događaja je predstavljeno 11 novih korisnika grant programa.

DIASPORA SUMMER CALENDAR 2019

DOMOVINA, VAŠA NAREDNA
NAUČNA I POSLOVNA DESTINACIJA

20.-23. JUNI/LIPANJ
11. Dani Bosanskohercegovačko-američke
akademije umjetnosti i nauke
Novotel Hotel Brestek, Sarajevo

25.-27. JULI/SRPANJ
Connecto 2019 - 200 bosanskohercegovačkih
poslovnih posustava i dijaspore
Novotel Hotel Brestek, Sarajevo

Događaji dijaspore na jednom mjestu

DIASPORA SUMMER CALENDAR

Ovog ljeta je u Biznis centru bh. dijaspore u Sarajevu, uz podršku USAID Projekta „Diaspora Invest“, predstavljen prvi Kalendar poslovnih i naučnih okupljanja bh. dijaspore (Diaspora Summer Calendar). Kalendar je obuhvatio najavu četiri velika naučna i poslovna okupljanja bh. dijaspore u domovini - Dane bosanskohercegovačko-američke akademije umjetnosti i nauka (20.-23.06.) u Sarajevu, Connecto (25.-27.07.) u Mostaru, BHdiaFor (31.07.) u Bihaću i Reconnect (15.8.) u Sarajevu.

Cilj je da se u budućnosti svi događaji koji se održavaju na lokalnom nivou, ali i na razini cijele BiH, obuhvate pod zajednički Kalendar, te da u tom procesu Biznis centar bh. dijaspore pruža podršku lokalnim zajednicama-partnerima i drugim akterima koji djeluju na aktivnostima okupljanja dijaspore.

DiaWorks – Radionice sa stručnjacima/
stručnjakinjama iz dijaspore

Dijaspora prenosi znanje i iskustva

U 2019. godini je Biznis centar bh. dijaspore pokrenuo aktivnosti na organizaciji predavanja i radionica stručnjaka i stručnjakinja iz dijaspore. Prve dvije radionice su realizirane u saradnji sa Lilijan Sulejmanović (Razumijevanje konkurencije) i Biljanom Lovrinović (Brend u digitalnom svijetu).

Biznis centar bh. dijaspore poziva zainteresovane eksperte da ponude svoju temu i vrijeme kada su na raspolaganju da u Sarajevu održe radionice za grupe od 20 do 25 učesnika/ca te prenesu svoje znanje i iskustva na poduzetnike iz lokalnih zajednica u Bosni i Hercegovini.

Suad Bešlić - Čovjek koji se vratio, kako drugi ne bi otišli | USAID Diaspora Invest

3,761 views

👍 20 🗨️ 0 ➦ SHARE ⚙️ SAVE ...

Pozitivna iskustva kao najbolja poruka za potencijalne ulagače

Video priče koje ohrabruju investicije

U saradnji sa lokalnim partnerima Projekat realizira promotivne video sadržaje o kompanijama koje su pokrenute od strane članova/ica bh. dijaspore.

Video priče o kompanijama “MDG International”, “Eagle Technology”, “Sućo”, “BMT Engineering”, “ZenDev”, “Bonatura” i “Freund Elektronika” su obišle cijeli svijet.

Također, u sklopu ovih aktivnosti, predstavljen je i promotivni video “Domovina, Vaša naredna poslovna destinacija”, koji poziva investitore iz bosanskohercegovačke dijasporske zajednice da ulože svoje znanje i novac u domovinu.

I VI MOŽETE POMOĆI!

USAID Projekat „Diaspora Invest“ Vas poziva da uzmete učešće na konferencijama koje podržavamo, priključite se našoj online platformi Diasporainvest.ba. Proširite vijesti o mogućnostima podrške investicijama, te budite ambasador i zagovarač budućih ulaganja u Bosnu i Hercegovinu.

- › Predložite predavača za DiaWorks radionice u Biznis centru bh. dijaspore
- › Predložite događaje dijaspore za Kalendar događaja dijaspore
- › Prijavite se za učešće na „BHdiaFor“ i „Reconnect“ konferencijama
- › Podijelite dalje uspješne video i pisane priče o dijasporskim investitorima
- › Pratite nas putem društvenih mreža
- › Posjetite nas u Biznis centru bh. dijaspore
- › Povežite se sa dijasporom i razmislite o mogućnostima pokretanja posla u domovini

Zajedno možemo mnogo više. Vrijeme je da Bosna i Hercegovina bude naredna poslovna destinacija i mjesto gdje prilike postaju partnerstva.

KAKO DO NAS?

Posjetite naše prostorije!

Dodite u naše prostorije na adresi Ulica Augusta Brauna 2/1 ili najavite sastanak opisom vaših pitanja i prijedloga. Za sve dodatne kontakte javite nam se putem telefona 033 550 971 ili na e-mail info@diasporainvest.ba.

Registrujte se na Diasporainvest.ba

Povežite se sa bh. organizacijama, preduzećima i profesionalcima preko naše web-platforme diasporainvest.ba. Registracija je brza i jednostavna, pridružite se rastućoj „svjetskoj mapi“ bh. dijaspore, te otkrijte nove prilike za posao, ulaganja i povezivanje.

Društveni mediji

Pratite nas na našoj Facebook stranici BiH Diaspora Invest gdje redovno objavljujemo sve informacije o otvorenim javnim pozivima, našim aktivnostima, te novim mogućnostima saradnje sa zajednicom. Također, možete nas pronaći na Twitteru (@diasporainv) i LinkedIn-u (BiH Diaspora Invest).

Otvorena vrata

Projekat USAID - „Diaspora Invest“ je zainteresovan za saradnju i učešće na konferencijama i skupovima sa bh. privrednicima, razvojnim agencijama i privrednim komorama kako bismo predstavili svoj rad i projektne aktivnosti.

USAID - Projekat “Diaspora Invest”

W: <http://www.diasporainvest.ba>

P: +387 33 550 971

E: info@diasporainvest.ba

F: <https://www.facebook.com/bihdiasporainvest/>

T: <https://twitter.com/diasporainv>

L: <https://www.linkedin.com/company/bih-diaspora-invest/>

Partneri:

Udruženje “Naša perspektiva”

W: <http://www.nasaperspektiva.ba/>

P: +387 65 766 882

E: info@nasaperspektiva.ba

F: <https://www.facebook.com/nasaperspektivagroup/>

Projekat “Restart” (Udruženje bosanskohercegovačko-američkog prijateljstva)

W: <http://www.restart.ba/>

P: +387 61 10 10 77

E: office@restart.ba

F: <https://www.facebook.com/restart.ba/>

ONLINE PLATFORMA – REGISTRUJTE SE

Registrujte se na Diasporainvest.ba!
Povežite se sa bosanskohercegovačkim
organizacijama, preduzećima i
profesionalcima putem naše web-platforme

**KOMPANIJE PODRŽANE OD
USAID PROJEKTA “DIASPORA
INVEST” PO SEKTORIMA:**

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Ova publikacija je objavljena uz podršku američkog naroda preko Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID).

Za sadržaj publikacije isključivo je odgovoran njen uređivač i ona ne odražava nužno stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

DIASPORA INVEST | WWW.DIASPORAINVEST.BA

